

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Management Guideline Development of Wachirabenchatat Park by Stakeholder Analysis

นามผู้วิจัย นางสาวณัฐพร บวบทอง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์พสุธา สุนทรห้าว, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์วุฒิพล หัวเมืองแก้ว, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลดาวัลย์ พวงจิตร, D.Sc.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Management Guideline Development of Wachirabenchatat Park by Stakeholder Analysis

โดย

นางสาวณัฐพร บวบทอง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

พ.ศ. 2553

ณัฐพร บวบทอง 2553: การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์พสุธา สุนทรห้าว, Ph.D. 83 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักต่อการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ เพื่อศึกษาผลประโยชน์หลักที่สวนสาธารณะเอื้ออำนวยต่อสังคม และเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสู่ความยั่งยืน โดยใช้เทคนิคการประเมินชุมชนอย่างเร่งด่วนและใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหลักในการศึกษาที่ประกอบด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ หลังจากนั้นวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยเงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่ จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วม ประกอบกับการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลประโยชน์/ผลกระทบ และสุดท้ายวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ

ผลการศึกษาพบว่าการใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ มีทั้งหมด 16 รูปแบบ ซึ่งผลประโยชน์/ผลกระทบแรก คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ รองลงมา คือ ออกกำลังกาย ความร่มรื่น/ธรรมชาติ ปิกนิก/อาหาร และวิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัจจัยจากค่าของคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่ามี 3 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก โดยกลุ่มแรกมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ กลุ่มค้าขาย และ 2 กลุ่มมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นหน่วยงาน/องค์กร ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐ และกลุ่มรัฐวิสาหกิจ ซึ่งข้าราชการ/พนักงานรัฐ (คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 14.20) คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีบทบาทสูงสุดต่อการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ รองลงมาคือ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ (คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 13.46) และกลุ่มค้าขาย (คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 13.39) ตามลำดับ ยิ่งไปกว่านั้นพบว่าแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศสู่ความยั่งยืนจำเป็นต้องใช้หลักการในด้านเศรษฐศาสตร์และประยุกต์แนวทางการจัดการอย่างมีส่วนร่วมอย่างเช่นรูปแบบการจัดการแบบ “ราษฎร์ช่วยรัฐ”

Natthaporn Buabthong 2010: Management Guideline Development of Wachirabenchatat Park by Stakeholder Analysis. Master of Science (Forest Resource and Environmental Administration), Major Field: Forest Resource and Environmental Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Mr. Pasuta Sunthornhao, Ph.D. 83 pages.

Objectives of the study were to analyze the major stakeholder in Wachirabenchatat park management, to determine the park's common stake that contribute to society, and to develop the management guideline of the park toward maximize sustainable capacity. The rapid rural appraisal (RRA) technique using interview schedule coupled with the simple random sampling with the significant level of 95 percent were undertaken. Then the stakeholder analysis with 4 given criteria, namely, number of stake (NS), duration of stakeholding (DS), degree of dependency (DD), and degree of accountability (DA) as well as the interaction analysis among stakeholder and stake the SWOT analysis were carried out in order to develop management guideline of Wachirabenchatat park.

The study found totally 16 utilizing patterns in Wachirabenchatat park which relaxation/tourism/recreation were the highest popular activities next to physical exercise, aesthetic/nature, picnic, and research/study tour/event respectively. Then the calculation of total weighted mean score (TWMS) of each stakeholder that indicated 3 stakeholder became to be major stakeholder, first is small seller group (individual stakeholder) and the last two groups who come from organization/institute stakeholder namely government officer, and government enterprise officer. Which government officer achieved the highest TWMS of 14.20 the nexts were government enterprise officers and small seller group with their TWMS of 13.46 and 13.39 respectively. Moreover, the management guideline development of Wachirabenchatat toward sustainability required the application of principle of economic and stakeholder participatory approach which seem as "Rat Chui Rat" or "People help Government".

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.พสุธา สุนทรห้าว ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพล หัวเมืองแก้ว กรรมการร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์ เกตุปราณีต ประธานการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.สมเพ็ชร มังกรดิน ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และคณะอาจารย์โครงการปริญญาโทการบริหารทรัพยากรป่าไม้ (ภาคพิเศษ) ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ คุณจุมพฏ ศิริวัชรินทร์ หัวหน้าสวนวนิชเรณูจตุส และเจ้าหน้าที่ประจำสวนทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการแจกแบบสัมภาษณ์ อีกทั้งต้องขอขอบคุณความร่วมมือของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 400 ชุด มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบเท้าคุณแม่ส่ง่า ภูน้ำเย็น บุพการีผู้ที่กรุณาอบรมสั่งสอนและสนับสนุนให้ผู้วิจัย ได้รับการศึกษาตลอดมา คุณเกรียงไกร ทานะเวช ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญและสละแรงกายในการช่วยเหลือในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล หัวหน้าแผนกประชาสัมพันธ์ เพื่อน พี่ น้อง พนักงานโรงพยาบาลวิภาวดีทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำงานวิจัยมาโดยตลอด

ด้วยความดีและคุณประโยชน์อันพึงเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ คุณตา คุณยาย ผู้ล่วงลับ และครู อาจารย์ผู้ประสาวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย สุดทายนี้อขอขอบคุณเพื่อนนิสิต โครงการปริญญาโทการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รุ่น 12 และเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโทการบริหารทรัพยากรป่าไม้ทุกท่านที่ดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและปฏิบัติหน้าที่อย่างดียิ่งเยี่ยม ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความราบรื่น และทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ณัฐพร บวบทอง

เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	28
อุปกรณ์	28
วิธีการ	28
ผลและวิจารณ์	37
สรุปและข้อเสนอแนะ	66
สรุป	66
ข้อเสนอแนะ	68
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	69
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษา	74
ภาคผนวก ข คำอธิบายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนนงนุชเบญจทัศ	81
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	83

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วิธีวิเคราะห์เงื่อนไข 4 ประการ เพื่อการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก	32
2	ความถี่ของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	41
3	ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	45
4	ระดับการพึ่งพาแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	47
5	ระดับการมีส่วนร่วมแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	49
6	คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	51
7	ความถี่และลำดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	54
8	บทบาทระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับอันดับของผลประโยชน์/ผลกระทบที่ สวนวชิรเบญจทัศเอื้ออำนวยต่อสังคม	56
ตารางผนวกที่		
1	คำอธิบายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ	82

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่สวนวชิรเบญจทัศ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร	22
2	แผนผังแสดงการจัดภูมิทัศน์และสิ่งก่อสร้างที่สำคัญในสวนวชิรเบญจทัศ	23
3	บรรยากาศภายในสวนวชิรเบญจทัศ และลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	24
4	กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง inputs, activities และ outputs	27
5	วิธีการจัดกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ	31
6	ขั้นตอนแผนงานการศึกษา	36
7	สัดส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในสวนวชิรเบญจทัศ	38
8	ผลลัพธ์ของกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ	39
9	จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	43
10	ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	44
11	ระดับการพึงพาของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	46
12	ระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	50
13	คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	52
14	ปฏิสัมพันธ์ของผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	57

การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Management Guideline Development of Wachirabenchatat Park

by Stakeholder Analysis

คำนำ

ปัจจุบันประชาชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ต้องการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ใกล้บ้าน และหนึ่งในวิถีชีวิตอยู่ดีมีสุข ก็คือ การได้พักผ่อนเต็มที่ ออกกำลังกายพอเพียง เพื่อให้ร่างกายตื่นตัวกระฉับกระเฉงอยู่เสมอ ต้องการสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจที่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ และเนื่องจากความเจริญด้านวัตถุและการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการขยายตัวของกรุงปลูกสร้างอาคาร ปัญหาการจราจร และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเกิดมลภาวะในน้ำและในอากาศ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และเสียงดัง มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสร้างความเครียดให้กับประชาชน ในขณะที่พื้นที่ที่มีความเป็นธรรมชาติมีขนาดลดลงเพื่อเปิดทางให้ความเจริญเหล่านี้มาแทนที่นั่นคือ สาเหตุของอากาศร้อนรุนแรงภายในเมือง และพื้นที่สีเขียวจะสามารถบรรเทาปัญหานี้ได้ อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ คือการที่สวนสาธารณะอำนวยความสะดวกให้คนในสังคมเป็นจำนวนมากและเป้าหมายหลักของสวนสาธารณะต้องการคงไว้ซึ่งประโยชน์สำหรับคนทุกกลุ่มตามการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่สามารถที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ทั่วถึงทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนถึงบทบาทของสวนสาธารณะที่มีคุณประโยชน์ต่อชีวิตคนในกรุงเทพมหานครต่อความรู้สึกผ่อนคลาย ร่มรื่น เย็นสบายของประชาชนเมื่ออยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี ดังนั้นจึงเป็นที่ประจักษ์ดีว่าสวนสาธารณะที่อยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีอยู่จำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับปริมาณความต้องการใช้ประโยชน์ของคนในสังคม เปรียบเสมือนปอดของคนในเมืองหลวงที่คอยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และต้นไม้ภายในสวนสาธารณะยังปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการปรับปรุงสภาพภูมิอากาศให้มีคุณภาพดีขึ้นด้วย

จากจำนวนสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครที่มีอยู่อย่างจำกัดแต่ในขณะที่ปริมาณความต้องการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับที่สูง ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของสวนวชิรเบญจทัศซึ่งเป็นแหล่งนันทนาการแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับความนิยมจากประชาชนที่ได้เข้า

ใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและประกอบกิจกรรมด้านนันทนาการต่างๆ ทั้งนี้พบว่า ในปี 2550 มีผู้มาใช้ประโยชน์ในสวนวชิรเบญจทัศโดยเฉลี่ยประมาณ 1,372,585 คนต่อปี และปี 2552 โดยเฉลี่ยประมาณ 1,694,550 คนต่อปี ซึ่งแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้มาใช้ประโยชน์ในระยะเวลา 2 ปี มีอัตราการเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนผู้มาใช้ประโยชน์ต่อปี ในขณะที่พื้นที่สวนแห่งนี้มีทรัพยากรคงที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอจึงต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของคนจำนวนมากและด้วยเหตุที่คนหลากหลายความคิดในการใช้ประโยชน์และหลากหลายวัตถุประสงค์ในการเข้ามาใช้สวนสาธารณะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวความคิดว่าจะจัดการสวนสาธารณะที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้อย่างไรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด จึงได้ออกแบบการวิจัยเพื่อที่จะพัฒนาแนวทางการจัดการสวนสาธารณะโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายของกลุ่มคนในลักษณะของผลประโยชน์/ผลกระทบ ช่วงเวลา การพึ่งพา และการมีส่วนร่วมที่มีต่อสวนสาธารณะหรือเป็นการวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการสวนสาธารณะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกสูงสุดต่อสังคม ทั้งนี้ได้กำหนดให้สวนวชิรเบญจทัศเป็นพื้นที่กรณีศึกษาวิจัยโดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักต่อการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ
2. เพื่อศึกษาผลประโยชน์หลักที่สวนสาธารณะเอื้ออำนวยต่อสังคม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสู่ความยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยได้มุ่งศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในสวนวชิรเบญจทัศ โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป รวมทั้งพ่อค้า แม่ค้า นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานเจ้าหน้าที่สวนสาธารณะหน่วยงานเอกชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัวอย่างจากกลุ่มต่างๆ อย่างมีความเชื่อมั่นในทางสถิติจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน 2552

นิยามศัพท์

“การพัฒนา” หมายถึง การกระทำกับทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นอยู่ในขณะนั้นให้มีสภาพดีขึ้น เพราะต้องการเร่งหรือเพิ่มผลผลิตของทรัพยากรให้มากขึ้น ซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีและระบบการจัดการเข้าสนับสนุน

“แนวทางการจัดการ” หมายถึง การวางแผนหาวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อให้บรรลุผล มีประสิทธิภาพตอบสนองข้อกำหนดของหัวข้อต่างๆ ของสวนสาธารณะอย่างสมบูรณ์

“สวนสาธารณะ” หมายถึง สถานที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานราชการของรัฐเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและการออกกำลังกายของประชาชน ไม่มีการเก็บค่าใช้จ่าย ในที่นี้หมายถึง สวนวชิรเบญจทัศ

“ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” (stakeholder) หมายถึง ประชาชนหรือกลุ่มคนหรือหน่วยงาน/องค์กรที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบต่อการจัดการและการใช้ประโยชน์สวนสาธารณะ

“จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ” หมายถึง ภาระหน้าที่หรือกิจกรรมที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ผลประโยชน์/ผลกระทบ ในการมาเยือนสวนวชิรเบญจทัศ

“ระยะเวลาที่ได้รับประโยชน์” หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการมาใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศ

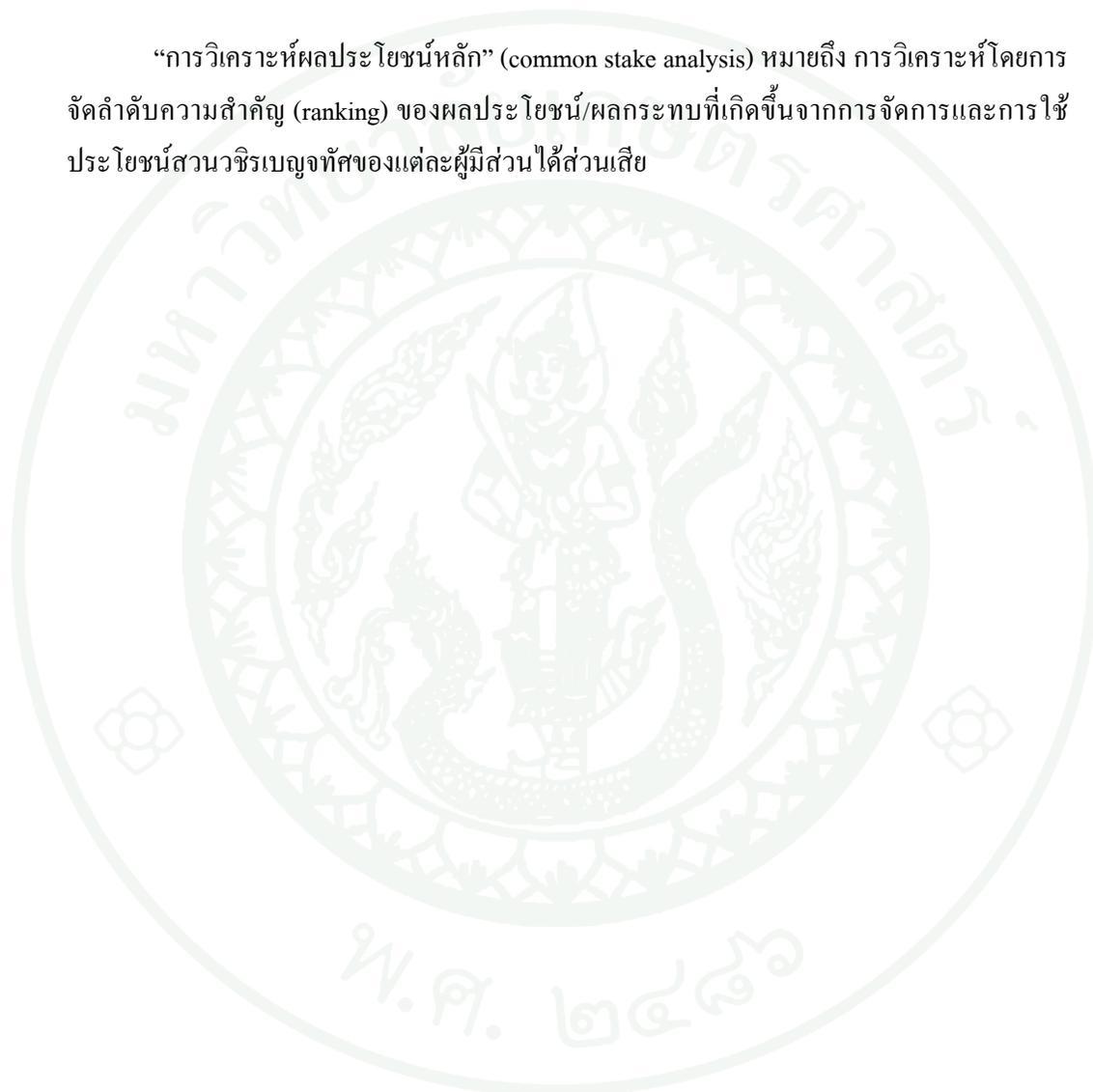
“ระดับการพึ่งพา” หมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสวนวชิรเบญจทัศ

“ระดับการมีส่วนร่วม” หมายถึง ระดับการให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการแสดงความคิดเห็น ทำกิจกรรม และวางแผนในการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศ

“การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก” (major stakeholder analysis) หมายถึง การค้นหาผู้ที่มีบทบาทหลักต่อการจัดการและการใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ ภายใต้เงื่อนไข 4 ประการ

ได้แก่ จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วม

“การวิเคราะห์ผลประโยชน์หลัก” (common stake analysis) หมายถึง การวิเคราะห์โดยการจัดลำดับความสำคัญ (ranking) ของผลประโยชน์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการและการใช้ประโยชน์สวนวนวิธเบญจทัศของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. สวนสาธารณะ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะ
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนวชิรเบญจทัศ
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนา

สำหรับคำว่า การพัฒนา ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สัญญา (2526) กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า

วิทยา (2527) กล่าวว่า iva การพัฒนาที่แท้จริงหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนา ด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทาง

วัฒนธรรมและจิตใจด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

ติน (2537) ได้กล่าวว่าการพัฒนา เป็นคำที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปว่า หมายถึง ความเจริญงอกงามหรือความก้าวหน้า ซึ่งมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย และไม่จำกัดขอบเขต เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาการเมือง และการพัฒนาจิตใจ ซึ่งการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ ได้แก่

1. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อทำให้ประชาชนไม่ยากจน
2. การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในสังคม
3. การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย

จากความหมายข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และหมายรวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

การพัฒนาที่ยั่งยืน

วีรัช (2548) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมและสถาบันต่างๆ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ ไปสู่เชิงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

วีรัช (2548) รายงานว่าแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) สืบเนื่องจากการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดความเจริญ การเติบโต การผลิต

การบริโภค และการใช้ประโยชน์ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมทั้งชีวิตมนุษย์ สัตว์ และพืชพรรณ อย่างฉับพลันหรือสืบเนื่องต่อไป ดังนั้น การที่มนุษย์ยังคงใช้แนวทางพัฒนาแบบเดิมต่อไปในอนาคตเมื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ร่อยหรอ เสื่อมคุณภาพ เสื่อมสลาย หรือหมดสิ้นไป อาจทำให้ชีวิตบนโลกต้องดำรงอยู่อย่างยากลำบาก การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดที่กล่าวขึ้นมาเพื่อป้องกันมิให้โลกต้องเดินทางไปสู่จุดจบ นานาชาติจึงได้ตระหนักและมีการประชุมร่วมกันเพื่อแสวงหาแนวคิดที่เป็นกลาง ผลสรุปที่ได้ คือ ทั่วโลกควรปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาไปเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่มีลักษณะที่เป็นบูรณาการ หรือผสมผสาน เป็นองค์รวมและมีคุณภาพ หรือการพัฒนาที่มีกิจกรรมสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติทำให้มีใช้ได้อย่างตลอดไป และใช้ได้อย่างสม่ำเสมอสมดุล ขยายความได้ว่า หมายถึง การพัฒนาที่มีลักษณะผสมผสาน คือมีกิจกรรมการพัฒนารวมทั้งมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป คำว่าผสมผสาน ยังหมายความรวมถึง การผสมผสานแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ นิเวศวิทยา และสังคมวิทยา เข้ากับการปฏิบัติงานพัฒนาโดยควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือมุ่งตรงไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันอันจะยังประโยชน์ให้มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ควบคู่กันต่อไปอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในชุมชนคือ กลุ่มคน/หน่วยงาน/องค์กร ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ หรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ หรือผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในสถานการณ์ของประเด็นและปัญหาเดียวกันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนสาธารณะ สืบเนื่องมาจากแนวคิดเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยกขึ้นมาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์และความแตกต่างหรือความขัดแย้งโดยเฉพาะทางด้านกฎหมาย (Moreno, 1972) ในกระบวนการตัดสินใจ การวางแผน โครงการ และการประเมินโครงการ (Lawrence and Cook, 1982) หรือใช้ในการจัดการความขัดแย้ง (Gray, 1989) สำหรับความหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนสาธารณะ อธิบายตามศัพท์ภาษาอังกฤษได้ 2 คำ คือ stake และ stakeholder

1. stake แปลตามรากศัพท์คือ “หลัก” แต่สามารถให้ความหมาย ได้ว่าเป็นประเด็นความสนใจร่วมกันในผลประโยชน์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือบางสิ่งบางอย่างที่จะได้รับ หรือสูญเสีย

จากการดำเนินงาน หรือเป็นภาระหน้าที่สิทธิอันชอบธรรม หรือมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมเจรจาต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นคำว่า stake จึงมีความสำคัญต่อการอธิบายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) เพื่อนำไปสู่การยอมรับอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องแสดงความรู้ความสามารถหรือศักยภาพอย่างเพียงพอต่อการจัดการทรัพยากร ดังนั้นไม่ใช่ทุกคน/หน่วยงาน จะสามารถเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (major stakeholder) แต่จะมีเพียงบางคนหรือบางหน่วยงานเท่านั้นที่เหมาะสมแก่การยอมรับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องจริง วิธีการวิเคราะห์และจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (major stakeholder) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (minor stakeholder) Sunthornhao (2008) ได้พัฒนาแนวคิดของ Sargento (1995) โดยเงื่อนไข 4 ประการที่ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (number of stake)
- 2) ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ (duration of stakeholding)
- 3) ระดับการพึ่งพา (degree of dependency)
- 4) ระดับการมีส่วนร่วม (degree of accountability or degree of participation)

ผลการศึกษามีประเด็นสำคัญพอสรุปได้ว่า มีเพียง 8 ใน 12 หรือร้อยละ 66.67 ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่ได้รับการรับรองว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและถูกเชิญให้เข้าร่วมโครงการในระยะริเริ่มโครงการ ทั้งนี้เพื่อรับประกันความสำเร็จของการดำเนินโครงการจึงควรเริ่มจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักก่อนแล้วจึงขยายผลต่อไปสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง

2. stakeholder หมายถึง “ผู้ที่สามารถอยู่ร่วมกันได้” อีกนัยหนึ่งมีความหมายว่า “ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” และมีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่านว่าหมายถึง บุคคลเดี่ยว กลุ่มบุคคล หน่วยงาน/องค์กร หรือใครก็ตามที่มี ผลประโยชน์หรือผลกระทบร่วมกันในปัญหาหนึ่งๆ หรือผู้ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาหนึ่งๆ (Gray, 1989; Florece, 1994) ผลประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงในการวางแผนและการประเมินผลทรัพยากร (Lawrence and Cook, 1982) ผลประโยชน์หรือผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการจัดการทรัพยากร หรือหน้าที่ในการสร้างความกินคืออยู่ดีให้กับชุมชนหรือใครก็ตามที่ได้รับผลกระทบเมื่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแออัด (Covey, 1992)

สำหรับความหมายว่าใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องๆ ไป และคงไม่สามารถจะบอกได้อย่างชัดเจนว่าใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แท้จริงในการจัดการทรัพยากร โดยปราศจากการวิจัยเชิงวิจักษ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายการวิจัยเพื่อค้นหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (major stakeholder) โดยผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นประโยชน์มากต่อการจัดการ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มีอิทธิพลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นต่อความสำเร็จของโครงการในอนาคต

กล่าวโดยสรุป ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอยู่มากมายและหลากหลาย ถ้าจำแนกตามพื้นที่เพียงอย่างเดียวสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในพื้นที่สวนสาธารณะ (internal stakeholder) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ภายนอกพื้นที่สวนสาธารณะ (external stakeholder) หรือจำแนกเพื่อแสดงรายละเอียดมากขึ้น โดยการนำมิติโครงสร้างทางสังคมเข้ามาพิจารณาด้วย นั่นคือการจำแนกตามระดับของพื้นที่และโครงสร้างทางสังคม สามารถจำแนกได้ 5 ระดับ ได้แก่ ชุมชนในพื้นที่ ชุมชนนอกพื้นที่ จังหวัด/ภูมิภาค ชาติ/ประเทศ และนานาชาติ

สวนสาธารณะ

ความหมายของสวนสาธารณะ

คำว่า “สวน” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525) หมายถึง บริเวณที่ปลูกต้นไม้เป็นจำนวนมาก ซึ่งกันเป็นขอบเขตไว้ และคำว่าสาธารณะ หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เมื่อรวมคำว่าสวนสาธารณะเข้าด้วยกันแล้วทำให้มีความหมายรวมว่าสวนเพื่อประชาชนทั่วไป

ศิริพรรณ (2533) ได้กล่าวว่า สวน (park) คือ พื้นที่บางส่วนของเมืองที่เป็นพื้นที่โล่งว่างมีการจัดภูมิทัศน์ (landscape) ให้เกิดความสวยงามรื่นรมย์สิ่งต่างๆ ซึ่งประชาชนสามารถเลือกใช้หรือประกอบกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจตามที่ต้องการ ส่วนสวนสาธารณะ (public park) เป็นสวนที่หน่วยงานของรัฐได้จัดหาให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยได้ใช้บริการ โดยไม่คิดมูลค่าตอบแทนใด ๆ ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ได้ตลอดเวลาที่ทำการ

กิตติ (2527) กล่าวว่า ไร่ว่า สวนสาธารณะ (public park) หมายถึง สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ประชาชนมาใช้ประโยชน์โดยเท่าเทียมกันในการพักผ่อนหย่อนใจ และผ่อนคลายให้หายจากความตึงเครียดหลังจากที่ได้ปฏิบัติหน้าที่การทำงานแล้ว

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2547) ได้ให้ความหมายว่า สวนสาธารณะ หมายถึง พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองเพื่อบริการชุมชน เป็นพื้นที่โล่งในเขตเทศบาลซึ่งมีพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลักได้รับการจัดการตามหลักทฤษฎีภูมิสถาปัตย์เพื่อเสริมสร้างภูมิทัศน์ให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจและทำหน้าที่เป็นปอดของเมืองอย่างยั่งยืนทำให้ชุมชนเมืองเป็นเมืองสีเขียวที่น่าอยู่ตลอดไป

สรุปได้ว่า สวนสาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่จัดสร้างขึ้นโดยรัฐเพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัยได้ใช้บริการ เป็นพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองเพื่อบริการชุมชนและเป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนให้ประชาชนมาใช้ประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ โดยไม่มีการเก็บค่าบริการใด ๆ ทั้งสิ้น ได้รับการจัดการตามหลักทฤษฎีภูมิสถาปัตย์เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการพักผ่อนหย่อนใจและทำหน้าที่เป็นปอดของเมืองอย่างยั่งยืน มีการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้คอยบริการแก่ประชาชน

ความสำคัญของสวนสาธารณะ

สาลินี (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสวนสาธารณะและที่พักผ่อนในเมืองไว้ดังนี้

1. เป็นสถานที่ให้คนสร้างความสมบูรณ์ให้แก่ตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. เป็นสถานที่ป้องกันการบุกรุกทำลายธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันเป็นสถานที่ส่งเสริมให้มีธรรมชาติที่สมดุล
3. เป็นสถานที่กระตุ้นให้มีการศึกษาที่ดีขึ้น รวมทั้งช่วยส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจในทางที่ถูกต้อง

นอกจากจะสนองความต้องการของคนทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว สวนสาธารณะยังช่วยป้องกันทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ไม่ให้สูญหาย ทรัพยากรเหล่านี้ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ และสัตว์ป่า ช่วยให้คนในสังคม ได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ประเภทของสวนสาธารณะ

กองสวนสาธารณะ (2544) ได้จำแนกสวนสาธารณะตามลักษณะพื้นที่ วัตถุประสงค์ของการใช้พื้นที่ และตามลำดับชั้น ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. สวนหย่อมขนาดเล็กย่านชุมชน มีพื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ รัศมีให้บริการในวงรอบประมาณ 1 กิโลเมตร ให้บริการในระยะเดินเข้าถึงใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที อาจจะอยู่ในระหว่างอาคาร ใช้เป็นสนามเด็กเล่น สถานที่ออกกำลังกายและพบปะสังสรรค์ของประชาชนทุกวัย

2. สวนหมู่บ้านหรือสวนละแวกบ้าน ขนาดพื้นที่ 2-25 ไร่ รัศมีให้บริการในวงรอบประมาณ 1-3 กิโลเมตร เป็นสวนสำหรับผู้อาศัยในละแวกนั้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับที่ 1

3. สวนชุมชน มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 25-125 ไร่ รัศมีให้บริการในวงรอบประมาณ 3-8 กิโลเมตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับที่ 1 และ 2 มีที่เล่นกีฬา พื้นที่พักผ่อนชมธรรมชาติสวยงาม

4. สวนสาธารณะขนาดกลาง หรือสวนสาธารณะระดับเขต มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 125-500 ไร่ รัศมีให้บริการในวงรอบมากกว่า 8 กิโลเมตร ให้บริการทั้งผู้ที่เดินเท้าเข้าถึงและผู้ที่อยู่ในระยะไกลสามารถเดินทางเท้าหรือเข้าถึงด้วยระบบขนส่งมวลชนหรือรถยนต์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 3 เช่น พื้นที่ปิกนิก ลานเอนกประสงค์และบริเวณที่มีลักษณะเฉพาะเช่น บึงน้ำ ลำธาร สวนดอกไม้ขนาดใหญ่

5. สวนสาธารณะขนาดใหญ่ หรือสวนสาธารณะระดับเมือง มีขนาดพื้นที่มากกว่า 500 ไร่ รัศมีให้บริการในวงรอบแก่คนทั้งเมืองและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตอิทธิพลของเมือง มีลานกว้างเพื่อจัด

งาน ผู้ใช้บริการเป็นผู้เดินทางมาจากทั่วกรุงเทพมหานคร และใช้เวลาพักผ่อนมากกว่าครึ่งวัน มีกิจกรรมหลากหลายดึงดูดความสนใจ นอกเหนือจากสวนระดับล่าง

6. สวนถนน มีความกว้างของพื้นที่กว่า 3 เมตร ไม่จำกัดความยาว ปลูกต้นไม้สองข้างทาง เว้นที่ตรงกลางไว้เป็นทางเดิน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ สวนไหล่ทางหรือทางจักรยาน สวนเกาะกลาง และสวนทางแยก

7. สวนเฉพาะทางหรือสวนเอนกประสงค์ มีพื้นที่ไม่จำกัดขนาด เช่น สวนประวัติศาสตร์ สวนวัฒนธรรม สวนกีฬา เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสวนสาธารณะ

แนวความคิดพื้นฐานของการจัดการพื้นที่นันทนาการ โดยทั่วไปซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นปรัชญาของการจัดการพื้นที่นันทนาการมีสองประการที่สำคัญ คือ ประการที่หนึ่งการให้บริการและอำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ใช้ประโยชน์หรือนักนันทนาการ ประการที่สองการสงวนรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างไม่เสื่อมสลาย และมีไว้ใช้เพื่อการนั้นตลอดไป (สุรเชษฐ์, 2525)

แนวความคิดนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางวัตถุประสงค์เพื่อจัดการพื้นที่นันทนาการได้ทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปิฎฐะ (2523) โดยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดสวนสาธารณะไว้ดังนี้

1. เพื่อจัดให้เป็นสถานที่ในลักษณะสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
2. เพื่อกันพื้นที่ส่วนหนึ่งให้มีลักษณะเป็นธรรมชาติเพื่อให้มีต้นไม้และเป็นที่ว่างเพื่อลดอากาศเป็นพิษ
3. เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะในเรื่องพันธุ์พืชที่หายากหรือกำลังจะสูญพันธุ์ จะได้รับการดูแลให้ปลอดภัยในสวนสาธารณะ

4. เป็นสถานศึกษาในเรื่องธรรมชาติให้แก่ประชาชนโดยทางอ้อม

5. เป็นสถานที่แสดงถึงความเจริญของผู้คนในประเทศนั้น ในเรื่องความรู้ความเข้าใจในวิทยาการธรรมชาติ เป็นที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและวินัยอันดีของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะ

สำหรับแนวความคิดในการจัดการพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะ ได้นำหลักการของการจัดการทางด้านอุทยานแห่งชาติ ซึ่งสุรเชษฐ์ (2526) ได้เสนอแนวทางการแบ่งเขตการจัดการไว้ และผู้วิจัยได้สรุปแนวความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการแบ่งเขตการจัดการ (management zoning) สวนสาธารณะไว้ดังนี้

1. เขตบริการ (service zone) เป็นเขตที่จัดไว้เพื่อรองรับการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการสวนสาธารณะ และเพื่อบริการแก่ผู้เข้ามาใช้บริการในสวนสาธารณะ ได้แก่ อาคารในส่วนของการบริหาร ศูนย์ประชาสัมพันธ์ผู้มาใช้บริการ ห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ที่จอดรถ เป็นต้น

2. เขตนันทนาการแบบสงบเงียบ (passive recreation zone) เป็นเขตการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ใช้การออกกำลังกายหรือออกกำลังกาย แต่เป็นบริเวณของการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งใกล้ชิดกับธรรมชาติ ให้ความสงบและร่มรื่น ผ่อนคลายความตึงเครียดและความเหน็ดเหนื่อย เช่นการปิกนิก การนั่งเล่น ฉะนั้นรูปแบบของการพัฒนาหรือจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมหรือความต้องการแก่ผู้เข้ามาใช้บริการ ซึ่งจะพบว่าบริเวณนี้จะต้องมีความสวยงาม มีการปลูกดอกไม้ แปลงดอกไม้ สนามหญ้า สระน้ำ ม้านั่ง มีการจำลองภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก น้ำพุ สวนสัตว์ เป็นต้น

3. เขตนันทนาการแบบใช้พลังกำลัง (active recreation zone) เป็นเขตการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องการออกกำลังกาย ออกกำลังกาย กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การขี่จักรยาน การเล่นฟุตบอล การพายเรือ การว่ายน้ำ การขับรถเล่น เป็นต้น จึงต้องมีการจัดบริเวณเพื่อเป็นเขตในการจัดการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างเหมาะสม เช่นสนามกีฬา โรงยิมเนเซียม สระว่ายน้ำ ทางเดินเท้า ฯลฯ

ในการแบ่งเขตการจัดการสวนสาธารณะดังกล่าว จะต้องสนองความต้องการแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างเหมาะสมทั้งในด้านความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และสามารถป้องกันสภาพพื้นที่ของสวนสาธารณะจากการใช้ประโยชน์ของผู้มาใช้บริการได้ จากผลการศึกษาของจुरิ (2529) ได้ศึกษาความคิดเห็นของลูกจ้างประจำเพื่อการส่งเสริมงานสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับเรื่องที่ว่าสวนสาธารณะควรจะปรับปรุงเพื่อให้ประชาชนได้รับความพอใจมากที่สุดคือเรื่องความปลอดภัย รองลงมาคือเรื่องรักษาความสะอาด และจากการพูดคุยกับประชาชนที่มาพักผ่อนพบว่าประชาชนมักจะเข้ามาสอบถามลูกจ้างประจำเกี่ยวกับห้องสุขามากที่สุด รองลงมาคือรายชื้อพันธุ์ไม้ต่างๆ และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาการทิ้งขยะตามสนาม รองลงมาคือปัญหาการเดินทางไกลทำให้เหนื่อยเสียหาย จึงทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการและบำรุงรักษาสวนสาธารณะ ดังนั้นในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในสวนสาธารณะจะต้องมีการวางแผนพื้นที่โดยจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายจัดการสวนสาธารณะก็ต้องพยายามให้สนองความต้องการแก่ผู้มาใช้บริการและมีให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมในสวนสาธารณะน้อยที่สุด เพราะในการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการไม่ตรงตามความต้องการของผู้มาใช้บริการอาจเป็นสาเหตุก่อให้เกิดการถูกทำลายและยากแก่การดูแลรักษา

Rodney (1964) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการนำมาพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่นันทนาการในชุมชนและท้องถิ่น โดยประเมินจากความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งสรุปปัจจัยสำคัญไว้ดังนี้

1. โปรแกรมนันทนาการที่จัดขึ้นจะต้องสนองความต้องการแก่บุคคลทุกเพศและทุกวัย
2. อรรถประโยชน์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างขึ้น ต้องสร้างความพอใจ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างสูงสุด
3. ความปลอดภัย มีมาตรการและแนวทางการจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่บุคคลเป็นสำคัญ
4. ความสวยงาม ต้องมีการออกแบบ ตกแต่งบริเวณให้มีความสวยงามอยู่เสมอ

5. ปรับเปลี่ยนได้ สามารถดัดแปลงและแก้ไขสิ่งก่อสร้างบางอย่างให้มีความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ ความต้องการของประชาชน เพื่อลดการทำลายทรัพยากร

6. การพักผ่อนหย่อนใจ โดยใช้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น การนั่งพักผ่อนใต้ต้นไม้ การศึกษาธรรมชาติ การตั้งแคมป์ เป็นต้น

7. หลักการด้านเศรษฐศาสตร์ ในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่จะต้องถือหลักการประหยัด และคุ้มค่าต่อการใช้ประโยชน์ในด้านนันทนาการให้มากที่สุด

8. ในการวางแผนการจัดการ ต้องประกอบด้วยบุคคลหลายระดับโดยร่วมมือกันในการวางแผนทางการในการจัดทำแผน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เอี่ยมพร (2527) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสวนสาธารณะ จากการศึกษาได้กล่าวถึงสาระณะที่ดี ดังนี้

1. ให้ความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการดังนี้ มีป้ายบอกชื่อสวนสาธารณะบริเวณประตูทางเข้าทั่วไป มีแผนที่หรือแผนผังแสดงขอบเขต และตำแหน่งต่าง ๆ ของสวนสาธารณะ ถนนภายในสวนสาธารณะควรมีขนาดความกว้าง ส่วนโค้ง และสัดส่วนต่าง ๆ ตามมาตรฐานทั่วไป เพื่อให้ความปลอดภัยในการขับขี่ มีที่จอดรถ และต้นไม้ที่ร่มรื่นสองข้างทาง มีถังขยะ สุขาเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ มีศูนย์ให้คำแนะนำและบริการ

2. ให้ความปลอดภัย มียามรักษาการณ์ แสงสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน ประตูเข้าออกไม่มากนัก ในเวลากลางคืนควรเปิดเพียงประตูเดียว ป้ายบอกการจราจรและป้ายเตือนบริเวณที่มีอันตราย เช่น ถนนลื่น ดินพัง สัตว์ป่า ฯลฯ ทำรั้วกั้นในบริเวณที่ไม่ปลอดภัย กั้นริมน้ำเมื่อสวนนี้อยู่ใกล้สนามเด็กเล่น แยกถนนและทางเดินอย่างเด็ดขาด สำรองและซ่อมแซมสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ อยู่เสมอ ตัดแต่งต้นไม้ที่กิ่งแห้งตายหรือแต่งพุ่มไม้เสมอ และควรมีหน่วยพยาบาล

3. มีการดูแลรักษาที่ดีทำความสะอาดสม่ำเสมอ เช่น เก็บขยะ กวาดถนน ตัดหญ้า ตัดแต่งทรงพุ่มของต้นไม้ ให้น้ำ รดน้ำ พรุนดิน และฉีดยากันโรคแมลง มีการปลูกต้นไม้ทดแทนไม้เดิมที่ตายไปหรือกำลังตาย ซ่อมแซมอุปกรณ์ เช่น ทาสีเก้าอี้ ดัดป้าย หรือทำรั้วใหม่ ชักชวนให้ประชาชนช่วยกันรักษาความสะอาด และอนุรักษ์สภาพแวดล้อมไว้ให้ดียิ่งขึ้น

จรี (2529) ได้ให้ข้อเสนอแนะลักษณะของสวนสาธารณะที่ดีดังนี้คือ

1. จากลักษณะการปฏิบัติงานของลูกจ้างประจำและเจ้าหน้าที่ยามรักษาความปลอดภัยซึ่งสามารถที่จะพบปะพูดคุยกับประชาชน ถ้าทางงานสวนสาธารณะต้องการที่จะอาศัยบุคคลเหล่านั้นเป็นสื่อกลางในการที่จะถ่ายทอดข่าวสาร หรือเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน ก็ควรที่จะทำการฝึกอบรม ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนด้วย เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่นั้น

2. ทุกสวนสาธารณะควรจะมีการติดตั้งเครื่องขยายเสียงตามสาย ตลอดจนมีการใช้สื่อที่เป็นภาพสะกดตากับผู้พบเห็น แทนการเขียนแผ่นป้ายประกาศด้วยตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว เพราะการประชาสัมพันธ์ที่ดีของสวนสาธารณะจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่มาใช้สวนสาธารณะ ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาทิ้งขยะ ปัญหาการทำลายต้นไม้ ก็จะลดน้อยลงด้วยการปรับผู้กระทำผิดเพียงอย่างเดียวจะไม่ได้ผล เนื่องจากกรุงเทพมหานครไม่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะคอยจับผู้กระทำผิดได้ตลอดเวลาและสิ่งหนึ่งที่จะต้องกระทำ คือ การอบรมและสร้างนิสัยให้เยาวชน เป็นคนที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติของส่วนรวมอีกทางหนึ่งด้วย

3. สวนสาธารณะที่ดีควรมีประตูทางเข้า-ออก ให้น้อยที่สุด เพียงประตูเดียวเท่านั้น เพื่อความสะดวกในเรื่องการรักษาความปลอดภัย และการจัดระเบียบต่าง ๆ ของสวนสาธารณะ

4. ทุกสวนสาธารณะควรจัดทำแผนที่จำลองตรงบริเวณทางเข้า เพื่อแสดงที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ ภายในสวนสาธารณะ ตลอดจนทำป้ายบอกทิศทางไปยังบริเวณต่าง ๆ ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ

5. ทุกสวนสาธารณะควรมีร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ที่สะอาดถูกอนามัยและราคาไม่แพง อย่างน้อยสวนละ 1 แห่ง เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาบุคคลภายนอกลักลอบนำสิ่งของเข้ามาขายในสวน การมีร้านอาหารนี้จะช่วยให้ประชาชนได้รับประทานอาหารที่สะอาด และลดปัญหาการทุจริตราคาอาหารซึ่งปรากฏอยู่เสมอตามข่าวหนังสือพิมพ์

6. อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานควรจัดซื้อของดีมีคุณภาพไม่เสียง่าย และงานสวนสาธารณะควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบให้มีความรู้ด้านเครื่องยนต์ ตลอดจนวิธีการดูแลรักษาเครื่องยนต์และอุปกรณ์ต่างๆ ให้กับผู้ใช้เครื่องมือเหล่านั้นด้วย เพื่อเป็นการยืดอายุการใช้งานของเครื่องมือต่างๆ ไม่ให้เสียเร็วหรือเสียหายมาก

อมรรัตน์ (2526) ได้กล่าวถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในสวนสาธารณะดังนี้ ภายในอาณาเขตของสวนสาธารณะมีการจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสบายเพื่อการพักผ่อนหลายรูปแบบ โดยสิ่งอำนวยความสะดวก (facilities) ภายในสวนขนาดใหญ่มีได้แก่

1. บริเวณที่ใช้พักผ่อนแบบ passive recreation ได้แก่ สนามหญ้า สระน้ำ น้ำพุ แปลงไม้ดอกไม้ประดับ ต้นไม้ยืนต้น เช่น ประดู่ นนทรี ศาลาพักผ่อน เก้าอี้นั่งเล่น
2. บริเวณที่ใช้พักผ่อนสำหรับเด็กเล็ก เช่น ทางจักรยาน สนามเด็กเล่น
3. บริเวณที่ใช้พักผ่อนแบบ active recreation คือ สนามฟุตบอล
4. บริเวณที่จัดกิจกรรม เช่น ลานอเนกประสงค์
5. ระบบการคมนาคมภายใน เช่น ทางรถยนต์ ทางเดิน และลานจอดรถ
6. เรือนเพาะชำ
7. อาคารต่างๆ อาคารที่ทำการ อาคารที่ใช้กิจกรรมหมุนเวียน อาคารห้องสมุดอาคารพิพิธภัณฑ
8. สาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ห้องสุขา ไฟฟ้า ประปา ถังขยะ ประตูเข้า-ออก ยามรักษาการณ์
9. อื่นๆ เช่น หอนาฬิกา สวนดอกไม้ แผ่นผังแสดงขอบเขต ตำแหน่งต่างๆ ภายในสวน

สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เหล่านี้ ได้พัฒนาให้มีมากขึ้น และทันสมัยมากขึ้น เพื่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แออัดหนาแน่นมาพักผ่อนเปลี่ยนบรรยากาศ เพราะผู้ใช้งานบางคนเดินทางมาจากที่ไกลๆ หรือสวนบางแห่งมีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมอยู่ในสวนสาธารณะจากสภาพปัญหาของการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกและสวนสาธารณะที่มีความสมบูรณ์ก็มีอยู่เพียงไม่กี่แห่งทำให้ประชาชนเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้ใช้บริการสวนสาธารณะ

สรุปแล้วในการพัฒนาจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการในสวนสาธารณะ ข้อคิดสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ภูมิหลังของผู้เข้ามาใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการเข้ามาใช้ รูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เข้ามาพักผ่อนให้ความสนใจ ประเภทของกลุ่ม และในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกยังต้องพิจารณาถึงความสวยงามทางทัศนียภาพ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดมลพิษในด้านอื่นๆ สามารถดูแลรักษาง่าย และที่สำคัญสามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการได้มากที่สุด

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสวนวชิรเบญจทัศ

ความเป็นมา

สำนักงานสวนสาธารณะ (2552) สวนวชิรเบญจทัศ ตั้งอยู่บนถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งหมด 375 ไร่ เป็นสวนสาธารณะขนาดกลางหรือสวนสาธารณะระดับเขต เปิดบริการทุกวันตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบคือ สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร จำนวนประชาชนผู้มาใช้บริการวันธรรมดาประมาณ 2,000-5,000 คน วันหยุดราชการประมาณ 5,000-10,000 คน

การตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมในรูปการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพฯ ให้ทัดเทียมมหานครใหญ่ในภูมิภาค จึงเป็นที่มาของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2534 และวันที่ 29 มกราคม 2534 สมัยที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จัดสร้างสวนสาธารณะบนพื้นที่ "สนามกอล์ฟรถไฟ" ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม ส่วนแรก 140 ไร่ให้สร้างเป็นสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ส่วนที่เหลือ 375 ไร่ กรุงเทพมหานครรับมอบที่ดินจากกระทรวงคมนาคม เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2541 และจ่ายค่าชดเชยให้การรถไฟฯ จำนวน 555 ล้านบาท และเริ่ม

เข้าปรับปรุงพื้นที่สนามกอล์ฟเดิมเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2542 ต่อมา เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และเพื่อความเป็นสิริมงคล เนื่องในวโรกาสที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2545 กรุงเทพมหานคร ได้ขอพระราชทานชื่อ ให้กับสวนรถไฟ ซึ่งได้ทรงพระราชทานนามใหม่ให้ว่า "สวนวชิรเบญจทัศ"

การจัดสภาพแวดล้อมภายในสวนวชิรเบญจทัศ

สวนแห่งนี้มีดีกว่าสวนหย่อมปกติ เพราะนอกจากจะสร้างความร่มรื่นแล้ว ที่นี่ยังเป็นแหล่งความรู้หลายต่อหลายด้าน และยังเป็นสถานที่ออกกำลังกายสำหรับคนที่รักษาสุขภาพโดยเฉพาะ ภายในสวนจะมีอุทยานการเรียนรู้จตุจักร ซึ่งประกอบไปด้วย

1. สวนปิกนิก ฟาโอส ไม้สวย ด้วยแรงใจ ปตท.สผ.พื้นที่กว่า 4 ไร่ ที่มีไว้ให้จัดปิกนิกลาน ร่มรื่น มีเตาปิ้ง และบึงน้ำให้เช่าเรือพายเล่น เปิดบริการ 07.00-21.00 น.
2. ลานกีฬา มีสนามฟุตบอล 5 สนาม และสนามฟุตบอล 4 สนาม สนามเปตอง อุปกรณ์ยกน้ำหนัก เปิดบริการ 10.00-18.00 น.
3. อุทยานผีเสื้อและแมลงกรุงเทพฯ อาคารรูปโดมขนาด 1 ไร่ ภายในแสดง นิทรรศการ ห้องวิดิทัศน์ให้ความรู้ และกรงผีเสื้อแบบ walk in ที่จัดภูมิทัศน์งดงามด้วยน้ำตก ธารน้ำ เป็นอุทยาน แห่งการเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกให้ช่วยกันรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ และเพลิดเพลินในการชมความสวยงามของผีเสื้อชนิดต่างๆ ภายใต้บรรยากาศ การเรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีชีวิตชีวาภายในอุทยานผีเสื้อฯ ได้แบ่งการจัดพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ ประกอบด้วย ชุดนิทรรศการทั้งหมด 7 ชุด และพื้นที่อีกส่วน คือ กรง จัดแสดงผีเสื้อ ซึ่งเป็นกรงขนาดใหญ่บนพื้นที่ 1,168 ตารางเมตร จัดแสดงผีเสื้อจริงไว้ให้ชม ประมาณ 20 ชนิด รวมแล้วมากกว่า 500 ตัว ผู้ชมสามารถเดินชมภายในได้โดยรอบ โดยมีการจัดภูมิ ทัศน์แบบธรรมชาติอย่างสวยงาม ประกอบด้วยบ่อน้ำ ลำธาร น้ำตก และพรรณไม้ต่างๆที่สวยงาม รวมทั้งพืชอาหารของผีเสื้อ อุทยานผีเสื้อฯ เปิดให้บริการ โดยไม่เสียค่าเข้าชม ทุกวันอังคาร-วัน อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น.

4. เมืองจระजरจำลอง" ให้เด็กๆ ได้ลองขี่จักรยานโดยจำลองสภาพถนนในกรุงเทพมหานคร มาไว้ที่นี่ พร้อมทั้งมี landmark เป็นสถานที่สำคัญ ได้แก่ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เสาชิงช้า สะพานพระราม 8 และภูเขาทอง เด็กๆ จะได้เรียนรู้กฎจราจรต่างๆ จากเมืองจระजरจำลองแห่งนี้ โดยจะมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการขี่จักรยานในเมืองจระजरจำลองก่อนที่จะให้เด็กๆ ลองขี่จริง กิจกรรมของเมืองจระजरจะมี 4 รอบ/วัน ในแต่ละรอบก็จะมีกิจกรรมทฤษฎีก่อนที่จะให้ปฏิบัติจริงในสนาม

5. สวนนันทนาการชุมชนสวนรถไฟ ให้บริการด้านกิจกรรมนันทนาการรูปแบบต่าง ๆ มีสระว่ายน้ำสำหรับเด็กที่ตกแต่งด้วยน้ำพุสร้างความเพลิดเพลิน เปิดบริการ 6.00-20.00 น.

6. ค่ายพักแรม สถานที่จัดกิจกรรมกลางแจ้ง

7. สวนป่าใหญ่ในเมือง ชีวิตใหม่ใน "ป่าสาธิต" แห่งนี้ นำเสนอกิจกรรมศึกษา ธรรมชาติจำลองระบบนิเวศของป่าไว้ให้เรียนรู้

8. ประเภทกีฬาและกิจกรรมกีฬาที่เปิดให้บริการ กีฬาเทนนิส ว่ายน้ำ เปตอง บาสเกตบอล เดิน/วิ่งเพื่อสุขภาพ แอโรบิก เรือใบ เรือพาย เซปักตระกร้อ รำกระบองชีวิตจิต ขี่จักรยาน ฟุตบอล และเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายอื่นๆ ฯลฯ

ที่ตั้งและการเดินทาง

สวนวชิรเบญจทัศ ตั้งอยู่ที่ ถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. 10900 อยู่ด้านหลังสวนจตุจักร ด้านถนนพหลโยธิน ใกล้กรมการบินพลเรือน และติดกับสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ การเดินทางมาสวนรถไฟ ถ้ามาทางรถประจำทาง ต้องนั่งรถมาลงที่สวนจตุจักร แล้วเดินมายังสวนรถไฟ มีรถประจำทางสายที่ผ่าน คือ 3 8 26 27 28 29 34 38 39 44 52 59 77 96 104 108 112 134 136 138 145 502 503 509 510 512 513 หรือนั่งรถไฟฟ้ามารลงที่สถานีหมอชิต แล้วเดินมายังสวนรถไฟ นั่งรถไฟฟ้ามารขึ้นที่สถานีจตุจักรแล้วเดินมายังสวนวชิรเบญจทัศได้เช่นกัน ซึ่งได้แสดงแผนที่ขอบเขตและพื้นที่บริเวณสวนวชิรเบญจทัศไว้ในภาพที่ 1-3

(1) สระบัวบริเวณพื้นที่สวนวชิรเบญจทัศ

(2) เส้นทางภายในสวน และบรรยากาศการเก็บข้อมูล

ภาพที่ 3 บรรยากาศภายในสวนวชิรเบญจทัศ และลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพัฒนา (2524) หัวหน้างานสุขภาพจิตชุมชนแห่งโรงพยาบาลสมเด็จพระยาได้ระบุถึงความสำคัญของสวนสาธารณะว่า เป็นแหล่งผ่อนคลายความตึงเครียดของประชาชนซึ่งรัฐบาลจะต้องสนับสนุนให้มีเพิ่มมากขึ้น และได้ระบุว่าคนกรุงเทพมหานครทุกวันนี้กลายเป็นโรคประสาทถึง 70 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากสภาพแวดล้อมเป็นพิษไม่มีอากาศหายใจไม่มีที่ว่างและสิ่งรบกวนทางจิตใจให้วุ่นวายสับสนตลอดเวลา หากไม่ได้รับการแก้ไขคนกรุงเทพมหานครจะป่วยเป็นโรคประสาทมากขึ้น

จิตตินันท์ (2536) ศึกษาแนวทางการจัดการสวนสาธารณะในพื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่เขตชั้นในกรุงเทพมหานครมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนสวนสาธารณะอยู่มากประชาชนมีความต้องการให้มีการจัดสร้างหรือพัฒนาสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ขนาดของสวนสาธารณะที่สามารถจัดหาและพัฒนาได้เหมาะสม คือ สวนสาธารณะระดับที่เด็กเล่น สวนสาธารณะระดับละแวกบ้าน และสวนสาธารณะระดับชุมชน ขนาดของสวนสาธารณะดังกล่าวสามารถจัดสร้างให้กระจายอยู่ทั่วไป โดยมีความสอดคล้องกับพื้นที่ว่างที่มีอยู่จริงในสภาพปัจจุบัน และไม่เกิดปัญหาตามมาทีหลัง เช่น การเวนคืนที่ดินเป็นต้น แนวทางอื่นที่สามารถพิจารณาได้แก่ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐและเอกชนช่วยพัฒนาพื้นที่ว่างที่มีอยู่ตกค้างเป็นสวนสาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไปตลอดจนสมาชิกหน่วยงานของแต่ละแห่งนั้น

ศิริพรรณ (2536) ศึกษา การสำรวจทัศนคติของชาวกรุงเทพมหานครต่อความต้องการสวนสาธารณะ พบว่าร้อยละ 80 ต้องการสวนสาธารณะ เหตุผลต่างๆ เช่น ต้องการแหล่งอากาศบริสุทธิ์ร้อยละ 74 ต้องการมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจร้อยละ 31.7 ต้องการพื้นที่สีเขียวร้อยละ 31.1 ต้องการพื้นที่เป็นแหล่งออกกำลังกายและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจโดยที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายร้อยละ 3.6

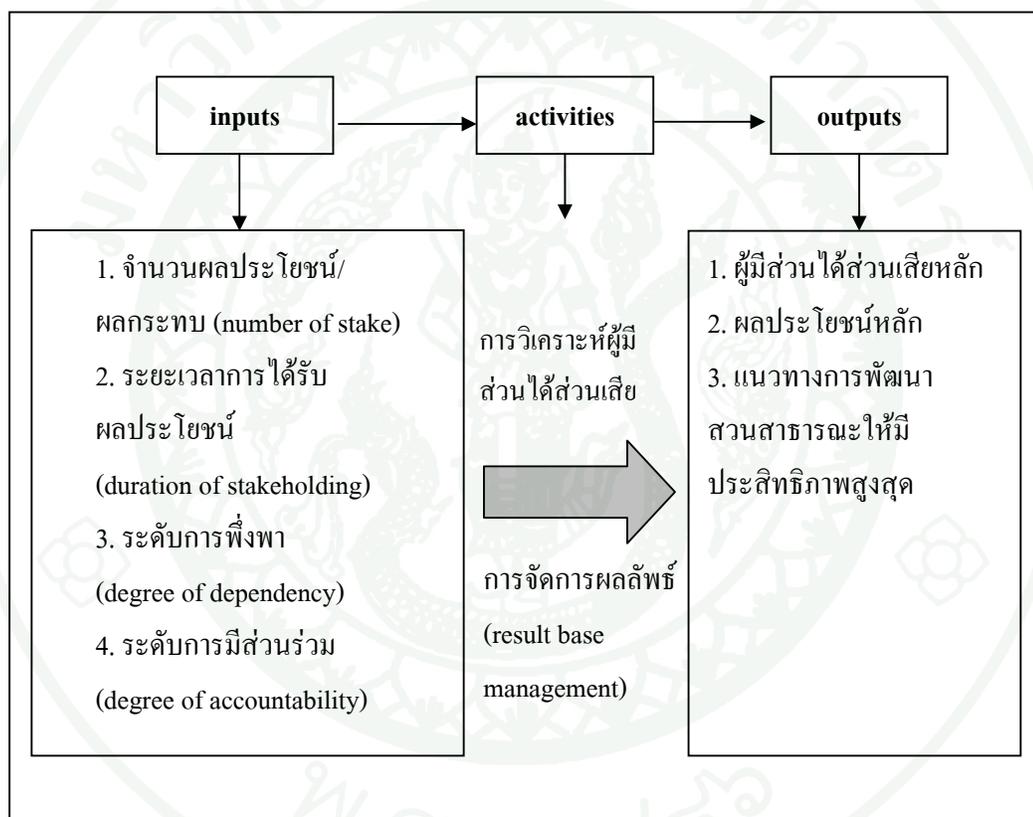
มานิต (2544) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์กับพฤติกรรมของผู้ใช้สวนสาธารณะระดับชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้ใช้สวนสาธารณะระดับชุมชนซึ่งใช้สวนเบญจสิริ และสวนสันติภาพเป็นตัวแทนสวนระดับดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการใช้พื้นที่สวนสาธารณะชุมชน ผู้ใช้สวนเข้ามาทำกิจกรรมหลายชนิด แต่ละกลุ่มวัยมีช่วงเวลาที่มาใช้มากและชนิดกิจกรรมที่สนใจแตกต่างกัน ส่วนของปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้

การศึกษานี้พิจารณาถึงสภาพที่เกิดของกิจกรรม และเงื่อนไขของพื้นที่ พบว่าสภาพที่เกิดของกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นสนามหญ้า เนินหญ้า ลานพื้นแข็ง ริมน้ำ เส้นทางวิ่งไต่ต้นไม้ ที่มีมานั่ง ขณะที่เงื่อนไขของพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นพื้นที่กว้าง พื้นที่ในร่มเงา สามารถมองเห็นบรรยากาศโดยรอบได้ชัดเจน พื้นผิวเป็นลานแข็งหรือสนามหญ้า ลักษณะเป็นพื้นราบหรือเนิน ความสมบูรณ์ของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และอยู่ใกล้ริมน้ำ จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ของพื้นที่สำหรับผู้ใช้งานสาธารณะระดับชุมชน ควรพิจารณาถึงลักษณะร่วมที่กลุ่มผู้ใช้งานสาธารณะส่วนใหญ่ต้องการคือ สภาพความสมบูรณ์ของสวนและส่วนประกอบ ความร่มรื่นของบรรยากาศ และองค์ประกอบธรรมชาติ รวมถึงส่วนเกี่ยวข้องอื่นคือ ลักษณะการมาใช้ กิจกรรมที่ผู้ใช้งานนิยมทำ ความพอใจต่อการใช้สวน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการพื้นที่ในสวนสาธารณะระดับชุมชนสามารถสร้างประโยชน์ และเหมาะสมกับผู้ใช้งานสาธารณะต่อไป

อาชัญญา และคณะ (2548) นโยบายของสวนวชิรเบญจทัศย์ยึดถือตามแนวทางของสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งความร่มรื่น ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีครบถ้วน สังกมเอื้ออาทร สมานฉันท์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทางสวนที่ต้องการให้สวนแห่งนี้เป็น “สวนแห่งครอบครัว” ทำให้สวนวชิรเบญจทัศเป็นสวนแห่งการทำกิจกรรมกันในครอบครัว มีกิจกรรมและสถานที่หลากหลายที่ทำให้ครอบครัวมาใช้เวลาร่วมกัน และได้ศึกษาต่ออีกว่า พฤติกรรมการใช้สวนวชิรเบญจทัศของประชาชนพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนเข้ามาพักผ่อนเล่นกีฬา หรือทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เข้าค่ายพักแรม การปิกนิก คูนกและผีเสื้อ มีการสำรวจความพึงพอใจในการใช้สวนสาธารณะ พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในการใช้บริการด้านต่างๆ ของสวนวชิรเบญจทัศเป็นอย่างยิ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ โดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง inputs, activities และ outputs

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ต่างๆ และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
2. อุปกรณ์เครื่องเขียน
3. แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยอื่นๆ ที่มีอยู่นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
4. กล้องถ่ายรูปพร้อมอุปกรณ์ประกอบ

วิธีการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ใช้เทคนิคการประเมินชุมชนอย่างเร่งด่วน (rapid rural appraisal, RRA) โดยกำหนดให้สวนวชิรเบญจทัศเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่หลากหลาย และใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น หลังจากนั้นใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ตามขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมทางสถิติที่ให้ความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาทั้งหมดดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้ทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี สมมติฐานการวิจัย ข้อมูลของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)

ได้แก่การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงโดยการตรวจเอกสารและพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและการทดลองสัมภาษณ์ประชาชนที่มาใช้ประโยชน์ เช่น เจ้าหน้าที่บุคลากรประจำสวนสาธารณะ ประชาชนทั่วไป นิสิต นักศึกษา พ่อค้า แม่ค้า ชาวบ้าน ตลอดจนผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของสวนวชิรเบญจทัศ จำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1 ออกแบบและจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้มีการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ (interview schedule) ดังภาคผนวก ก มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ เกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์สวนสาธารณะ เกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะการใช้ประโยชน์ และ/หรือภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสวนวชิรเบญจทัศ รวมทั้งผลประโยชน์/ผลกระทบที่เกิดจากการใช้ประโยชน์

1.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสามารถใช้เก็บข้อมูลภาคสนามได้ตรงตามความต้องการและเพื่อให้คำถามในแต่ละข้อตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนประมาณ 30 คน โดยเพื่อทดสอบความเข้าใจและความแม่นยำในการสื่อสารให้ตรงกัน การไต่ถามข้อมูลการใช้ประโยชน์ การบริหารจัดการ ซึ่งคือคำตอบที่แท้จริงจากการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนสาธารณะ หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่จริง

1.2.3 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์และผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาใช้บริการในสวนวชิรเบญจทัศ มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณขนาดตัวอย่างขั้นต่ำที่มีการ

ประมาณการของสำนักงานสวนสาธารณะ (2552) ดังนี้ จำนวนประชาชนผู้มาใช้บริการวันธรรมดา โดยเฉลี่ยประมาณ 3,500 คน/วัน วันหยุดราชการโดยเฉลี่ยประมาณ 7,500 คน/วัน ดังนั้นใน 1 สัปดาห์ จะมีผู้มาใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศโดยเฉลี่ยประมาณ 32,500 คน/สัปดาห์ ดังนั้นจึงสามารถประมาณการได้ว่าในรอบปี จะมีผู้มาใช้บริการสวนวชิรเบญจทัศโดยเฉลี่ยประมาณ 1,694,550 คน/ปี โดยกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยมีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้วิธีการของ Yamane (1973) ดังสูตร ต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

แทนค่าในสูตร N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ จำนวนผู้เข้ามาใช้บริการในสวนวชิรเบญจทัศในปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานสวนสาธารณะ, 2552) เท่ากับ 1,694,550 คน

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดให้เท่ากับ 0.05)

n = จำนวนของขนาดตัวอย่างที่ต้องการ

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,694,550}{1 + (1,694,550 \times (.05)^2)} \\ &= 399.91 \end{aligned}$$

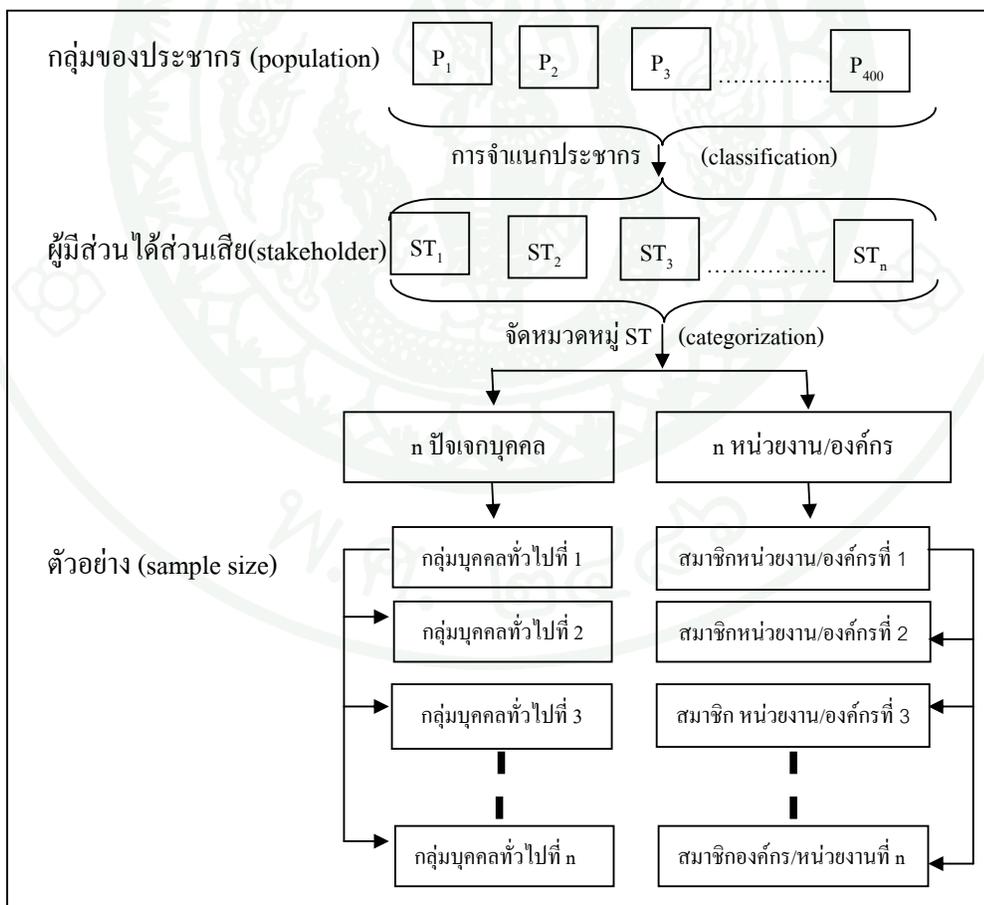
ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้จำนวนประชาชนตัวอย่างที่เข้ามาใช้ประโยชน์ภายในสวนวชิรเบญจทัศจำนวนเท่ากับ 400 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์การสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยอาศัยการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental selection) ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามในทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 วันโดยไม่ซ้ำวัน ระหว่างเดือนตุลาคม และเดือนพฤศจิกายน 2552

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาลงรหัสแล้วทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1.1 ทำการศึกษาและจำแนกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและการใช้ประโยชน์สวนวนิชระเบญจทัศ ด้วยวิธีการจัดจำแนกชั้น (stratified method) ตามประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 วิธีการจัดกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวนิชระเบญจทัศ

2.1.2 การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (major stakeholder, MaST) คือการค้นหาผู้ที่มีบทบาทหลักต่อการจัดการและการใช้ประโยชน์สวนวนิชเบญจพัก ภายใต้เงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่ จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีวิเคราะห์เงื่อนไข 4 ประการ เพื่อการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักโดยมีสูตรดังนี้

ITEM	NS	DS		DD		DA	
		DS _i (ปี)	PS _i	DD _i	PS _i	DA _i	PS _i
point scale	PS _i ≤ 5	1-5	1	ต่ำมาก	1	- ไม่มีและไม่เคยปฏิบัติ	1
		6-10	2	ต่ำ	2	- มีอยู่ในใจ แต่ไม่เคยเสนอหรือเขียนเป็นลาย	2
		11-15	3	ปานกลาง	3	ลายลักษณะอักษร	3
		16-20	4	สูง	4	- มีการเขียนเป็นลายลักษณะอักษร	3
		> 20	5	สูงมาก	5	แต่ไม่เคยปฏิบัติ	4
							- ไม่เคยเสนอเป็นลายลักษณะอักษรแต่ปฏิบัติ
					- เขียนเป็นลายลักษณะอักษร	5	
					และปฏิบัติ		
formula	$WMS_{NS} = \frac{\sum FS_i * 5}{n_i * TNS_i}$	$WMS_{DS} = \sum_{i=1}^5 \left[\frac{FDS_i * PS_i}{n_i} \right]$	$WMS_{DD} = \sum_{i=1}^5 \left[\frac{FDD_i * PS_i}{n_i} \right]$	$WMS_{DA} = \sum_{i=1}^5 \left[\frac{FDA_i * PS_i}{n_i} \right]$			
MaST	TWMS = WMS _{NS} + WMS _{DS} + WMS _{DD} + WMS _{DA} ≥ 13.33 = Major stakeholder (MaST)						

หมายเหตุ	number of stake(NS) = จำนวน ผลประโยชน์/ผลกระทบ	duration of stakeholding (DS) = ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ ผลกระทบ
	degree of dependency (DD) = ระดับ การพึ่งพา	degree of dccountability (DA) =ระดับการ มีส่วนร่วม
	frequency of stake (FSt) = ความถี่ของ จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ	total number of stake (TNSt) = จำนวน ผลประโยชน์/ผลกระทบทั้งหมด
	frequency of duration of stakeholding (FDS _i) = ความถี่ของระยะเวลาการ ได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ	frequency of degree of dependency (FDD _i) = ความถี่ของระดับการพึ่งพา
	frequency of degree of accountability (FDA _i)=ความถี่ของระดับการมีส่วนร่วม	point scale (PS _i) =ระดับคะแนน
	number of respondents/key informants (n) = จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์	i = 1,2,3,.....,5
	weighted mean score (WMS) = คะแนน ถ่วงน้ำหนักเฉลี่ย	total weighted mean score (TWMS) = คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด

ที่มา: Sunthornhao (2008) modified from Sargento (1995)

2.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนทั้งหมดโดยใช้การอิงเกณฑ์ทั้งในกรณีแปลความข้อมูลตามรายชื่อและในภาพรวม โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้นดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 0}{5}$$

$$= 1$$

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนน ดังนี้

0-1.0 หมายถึง จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับ
ผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำมาก

1.1-2.0 หมายถึง จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับ
ผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ

2.1-3.0 หมายถึง จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับ
ผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.1-4.0 หมายถึง จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับ
ผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง

4.1-5.0 หมายถึง จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ ระยะเวลาการได้รับ
ผลประโยชน์ ระดับการพึ่งพา และระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงมาก

2.2 การวิเคราะห์ผลประโยชน์หลัก (common stake analysis) คือการวิเคราะห์โดยการ
จัดลำดับความสำคัญ (ranking) ของผลประโยชน์/ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการและการใช้
ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยลำดับขั้นตอนดังนี้

2.2.1 จัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามผลการศึกษาที่พบเพื่อให้เกิดความชัดเจนและ
กะทัดรัดง่ายต่อการพิจารณา

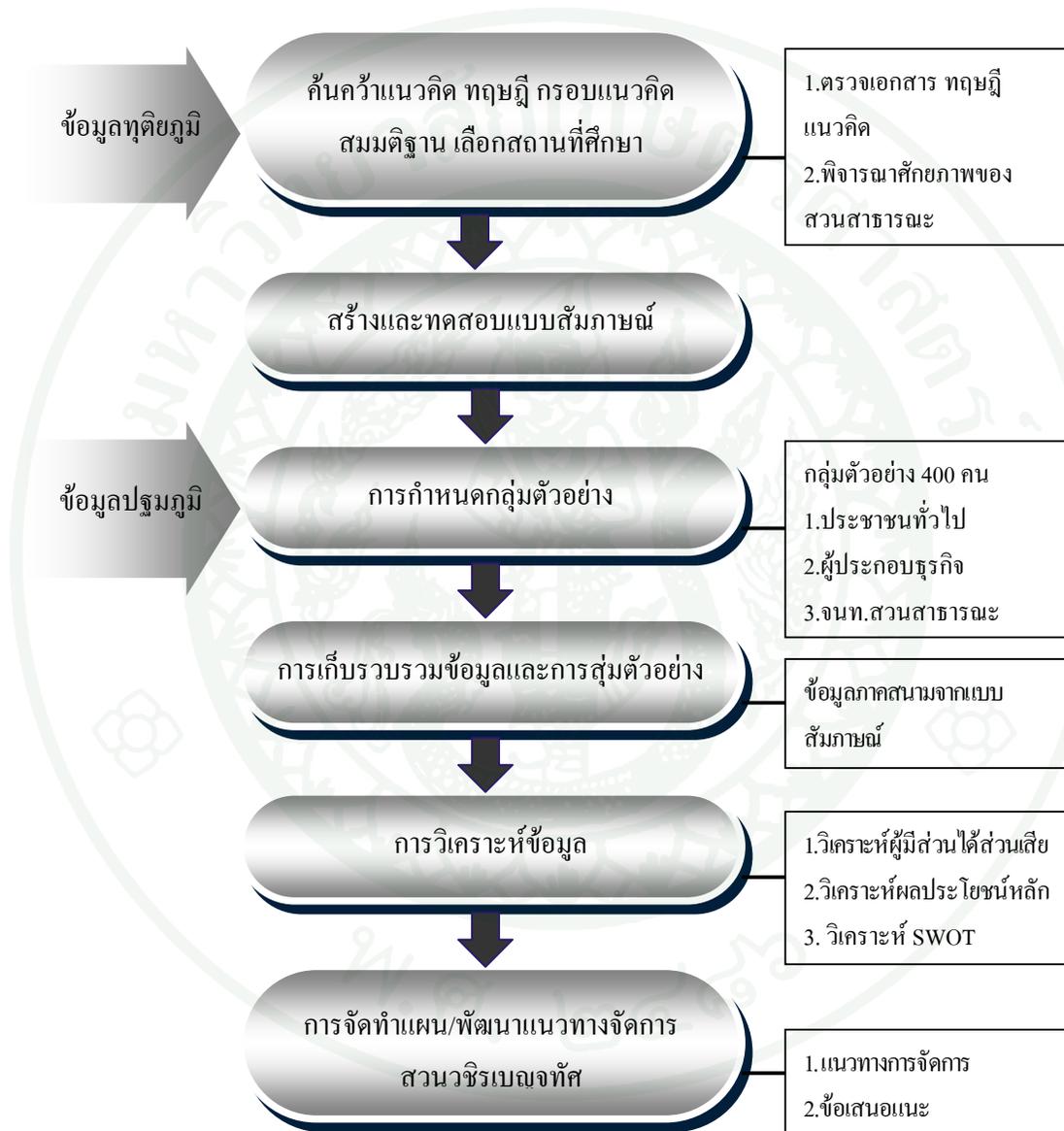
2.2.2 จัดทำตารางเพื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละ
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2.3 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละผู้
มีส่วนได้ส่วนเสีย Sunthornhao (2008) ได้พัฒนาแนวคิดของ Sargentto (1995) โดยการประยุกต์ใช้
แผนภาพของเวนน์ (Venn diagram) ซึ่งกำหนดให้วงกลมแต่ละวงเป็นตัวแทนของแต่ละผู้มีส่วน
ได้ส่วนเสีย และพื้นที่ซ้อนทับของแต่ละวงกลม (overlap area) เป็นตัวแทนของลำดับความสำคัญจาก
มากไปหาน้อยเมื่อเปรียบเทียบจากจุดศูนย์กลางวงกลม

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการโดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

ทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และผลประโยชน์หลัก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของการศึกษาซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในของสวนวชิรเบญจทัศเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสวนวชิรเบญจทัศเพื่อหาโอกาสและอุปสรรค โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ และเสนอแนะการพัฒนาแนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ 6 ขั้นตอนแผนงานการศึกษา

ผลและวิจารณ์

การจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การศึกษาโดยวิธีการจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามประเภท ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นปัจเจกบุคคล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นหน่วยงาน/องค์กร ซึ่งผลการศึกษาแสดงดังภาพที่ 7 และภาพที่ 8 พบว่าประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 9 กลุ่มโดยจำแนกเป็นปัจเจกบุคคล (individual stakeholder, IST) จำนวน 6 กลุ่ม และหน่วยงาน/องค์กร (organizations/institutions stakeholder, OST) จำนวน 3 กลุ่ม ต่อไปนี้

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบปัจเจกบุคคล (individual stakeholder, IST) จำนวน 6 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.1 เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) ได้แก่ นักเรียนอายุ 15 ปีขึ้นไป นักเรียน นักศึกษา

1.2 พ่อบ้าน-แม่บ้าน ได้แก่ พ่อบ้านและแม่บ้าน

1.3 ค้าขาย ได้แก่ พ่อค้า แม่ค้า ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ

1.4 ลูกจ้าง ได้แก่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง แท็กซี่มอเตอร์ รับจ้างทั่วไป

1.5 ผู้สูงอายุ ได้แก่ ผู้เกษียณอายุราชการ ผู้สูงอายุ (ผู้มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป)

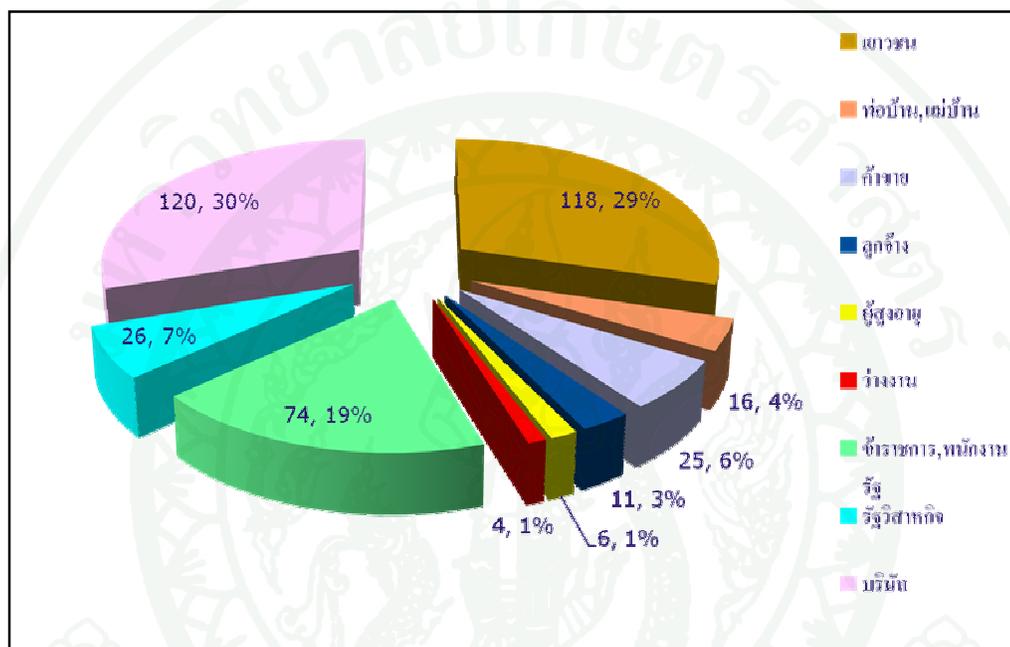
1.6 ว่างงาน ได้แก่ ไม่ได้ทำงาน อยู่ระหว่างรอรงาน

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบหน่วยงาน/องค์กร (organizations/institutions stakeholder, OST) จำนวน 3 กลุ่มหน่วยงาน/องค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 ข้าราชการ/พนักงานรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานของรัฐ ตำรวจ ทหาร แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย ครู/อาจารย์

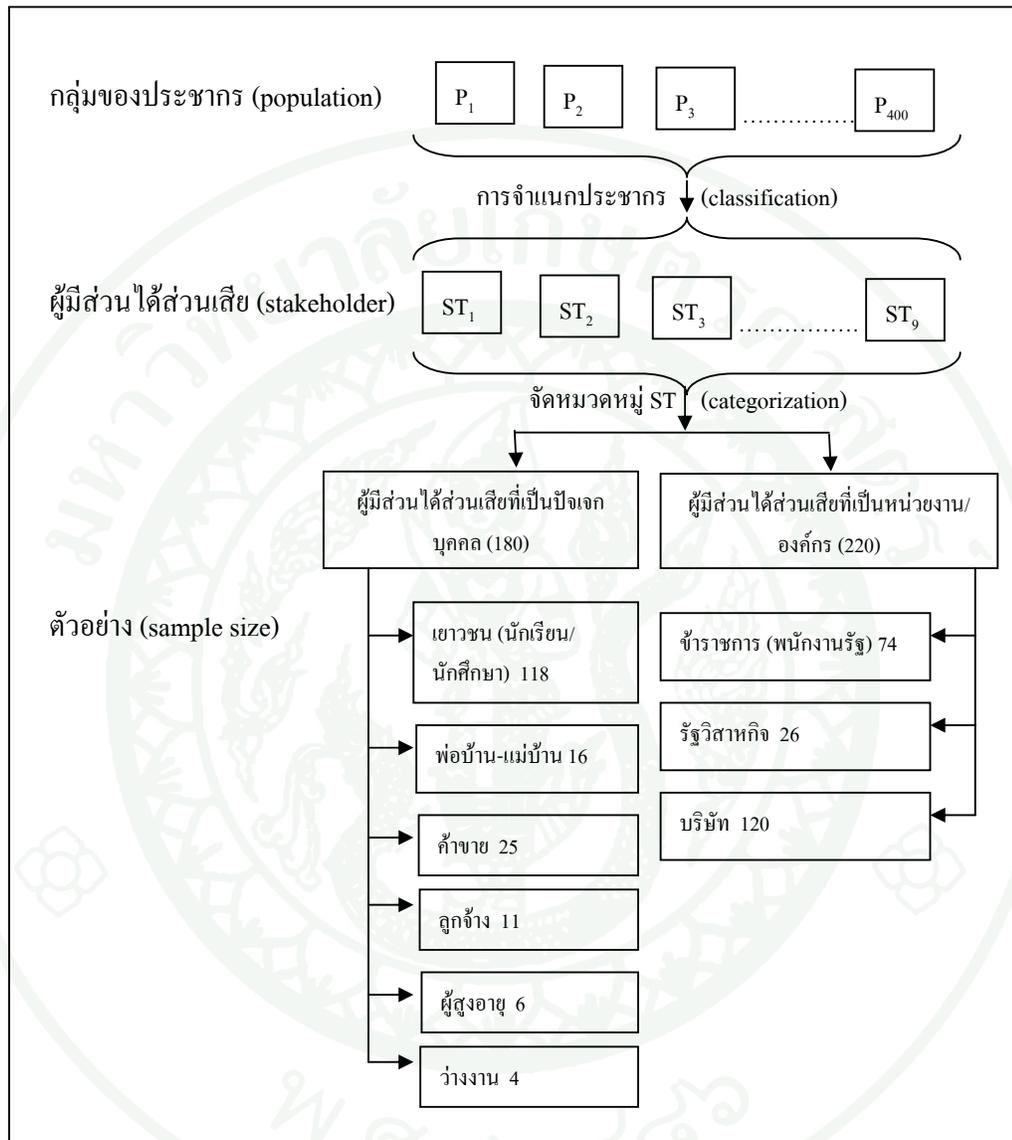
2.2 รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจของหน่วยงานต่าง ๆ

2.3 บริษัท ได้แก่ วิศวกร ช่างการ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว

ภาพที่ 7 สัดส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในสวนวชิรเบญจทัศ

ทำการสุ่มตัวอย่างแบบจำแนกชั้น (stratified sampling method) โดยตั้งข้อสมมติฐานว่า สมาชิกของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสจะถูกเลือกเป็นตัวแทนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งผลการสุ่มตัวอย่างพบว่าจำนวนประชากรทั้งหมด 400 คน ต้องจำแนกเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นปัจเจกบุคคล และหน่วยงาน/องค์กรเท่ากับ 180 และ 220 ตามลำดับ ในกลุ่มปัจเจกบุคคลยังสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่ เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) พ่อบ้าน-แม่บ้าน ค้าขาย ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ และผู้ว่างงาน เท่ากับ 118, 16, 25, 11, 6, และ 4 คน ตามลำดับ ส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นหน่วยงาน/องค์กรสามารถจำแนกย่อย ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท จำนวนเท่ากับ 74, 26, และ 120 คน ตามลำดับ

ภาพที่ 8 ผลลัพธ์ของกลุ่มตัวอย่างจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ

1. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักต่อการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในที่นี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่าใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญต่อการจัดการและการใช้ประโยชน์พื้นที่สวนสาธารณะ หรือเป็นการค้นหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (major stakeholder, MaST) โดยพิจารณาเงื่อนไข 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1.1 จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (number of stake, NS)

จากการศึกษาพบว่า จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้น การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่ากับ 16 ผลประโยชน์/ผลกระทบ ซึ่งมีการกระจายผลประโยชน์/ผลกระทบที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยกลุ่มปัจเจกบุคคลได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ 5 อันดับแรก คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ รองลงมาคือ ออกกำลังกาย, ความร่มรื่น/ธรรมชาติ, วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม และปิกนิก/อาหารตามลำดับ และหน่วยงาน/องค์กรได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ 5 อันดับแรก คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ รองลงมาคือ ออกกำลังกาย, ความร่มรื่น/ธรรมชาติ, วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม และปิกนิก/อาหาร ตามลำดับ และเมื่อคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{NS}) แล้วพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 โดยกลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐได้ผลประโยชน์/ผลกระทบสูงสุดคิดเป็นคะแนนเท่ากับ 4.38 รองลงมาได้แก่ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ กลุ่มค้าขาย กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มพนักงานบริษัท กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน และกลุ่มผู้ว่างงาน โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{NS}) เท่ากับ 3.85, 3.35, 2.09, 1.93, 1.90, 1.88, 1.56, และ 0.86 ตามลำดับ และกรณีที่พิจารณาในลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นพบว่ากลุ่มหน่วยงาน/องค์กร ได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบมากกว่ากลุ่มปัจเจกบุคคลโดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{NS}) เท่ากับ 3.37 และ 1.95 ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2 และแสดงข้อมูลให้ชัดเจนขึ้นดังภาพที่ 9

ตารางที่ 2 ความถี่ของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ความถี่ของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ															คะแนนถ่วง น้ำหนัก เฉลี่ยของ จำนวนผล ประโยชน์/ ผลกระทบ (WMS _{NS})	
		พักนอน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ	ออกกำลังกาย	ความร่มรื่น/ธรรมชาติ	วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม	ปิกนิก/อาหาร	ถ่ายรูป/ถ่ายโฆษณา	หลบภัยจากมลพิษสิ่งแวดล้อม	สถานที่ทำงาน	แหล่งความรู้/อ่านหนังสือ	ทรัพยากรป่าไม้	ดูสัตววิทยาได้/ใช้ดิน	ความปลอดภัย	ออกบูธ/รับค่าบริการ	ปรับปรุงพื้นที่/ภูมิทัศน์	ปฏิบัติธรรม/บำเพ็ญกุศล		กำหนดนโยบาย/ให้คำปรึกษา
ก.ปัจเจกบุคคล (individual)																		
1. ค้าขาย	25	24	24	25	17	16	15	21	25	9	24	25	7	25	1	9	1	3.35
2. ชาวชน (นักเรียน/ นักศึกษา)	118	116	109	114	115	56	97	59	10	50	11	35	2	2	3	11	1	2.09
3. ผู้สูงอายุ	6	6	6	4	3	6		1		1		2	2			5	1	1.93
4. ลูกจ้าง	11	11	8	8	1	1	2	5	11	2		10		8				1.90
5. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	16	16	15	8	2	15	2	6	0	2	1	1	8	2		2		1.56
6. ว่างงาน	4	4	2	2		1	1					1						0.86
รวม	180	177	164	161	138	95	117	92	46	64	36	74	19	37	4	27	3	11.70

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ความถี่ของจำนวนผลประโยชน์ผลกระทบ															คะแนนถ่วง น้ำหนัก เฉลี่ยของ จำนวนผล ประโยชน์/ ผลกระทบ (WMS _{NS})	
		พักก่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ	ออกกำลังกาย	ความรื่นรมย์/ชมรมชาติ	วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม	ปิกนิก/อาหาร	ถ่ายรูป/ถ่ายโฆษณา	หลบภัยจากมลพิษสิ่งแวดล้อม	สถานที่ทำงาน	แหล่งความรู้/อ่านหนังสือ	ทรัพยากรป่าไม้	ศูนย์เรียนรู้/ศูนย์เรียนรู้	ความปลอดภัย	ความปลอดภัย	ออกบูช/รับค่าบริการ	ปรับปรุงพื้นที่/ภูมิทัศน์		ปฏิบัติธรรม/บำบตไรรค
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม																		1.95
ข.หน่วยงาน/องค์กร (organizations / institutions)																		
1.ข้าราชการ / พนักงานรัฐ	74	74	73	74	71	74	70	72	64	67	73	65	73	33	63	37	55	4.38
2.รัฐวิสาหกิจ	26	26	23	20	20	19	18	24	21	21	19	15	25	12	22	19	16	3.85
3.บริษัท	120	119	112	75	62	94	39	30	57	18	34	9	36	25	6	5	0	1.88
รวม	220	219	208	169	153	187	127	126	142	106	126	89	134	70	91	61	71	10.11
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม																		3.37
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของทุกกลุ่ม																		2.66

ภาพที่ 9 จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

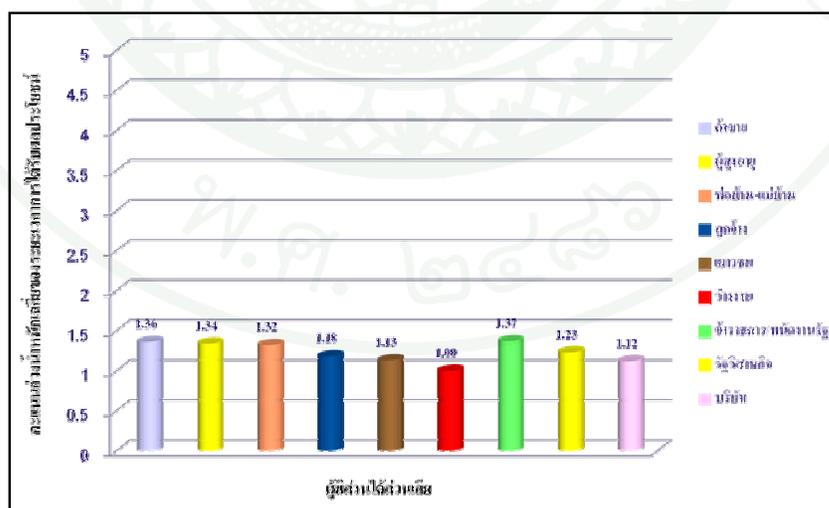
ดังนั้น จะเห็นได้ชัดเจนว่าจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันตามลักษณะการเข้ามาใช้ประโยชน์จากกิจกรรมภายในสวน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วังรี (2536) อธิบายว่าผู้ที่มาพักผ่อนลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นด้านการให้บริการและรูปแบบการใช้ประโยชน์สวนสาธารณะแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยรวมของจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของกลุ่มค้าขาย กลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐ และกลุ่มรัฐวิสาหกิจมีค่าอยู่ในระดับสูงกว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มเหล่านี้ประกอบด้วยกลุ่มที่ทำอาชีพค้าขาย และกลุ่มที่ปฏิบัติงานสังกัดหน่วยงานต่างๆ ภาครัฐ และกลุ่มเหล่านี้มีที่อยู่อาศัยใกล้บริเวณสวนวชิรเบญจทัศ

1.2 ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ (duration of stakeholding, DS)

ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือมีระยะเวลาการเข้ามาใช้บริการหรือระยะเวลาที่ได้รับประโยชน์ตลอดจนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสวนสวนวชิรเบญจทัศ มีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์จำแนกออกได้เป็น 5 ช่วง คือ น้อยกว่า 5 ปี ช่วงเวลา 5-10 ปี ช่วงเวลา 11-15 ปี ช่วงเวลา 15-20 ปี และช่วงเวลามากกว่า 20 ปี จากผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีระยะเวลาการได้รับประโยชน์หรือเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป็นระยะเวลาที่ไม่นาน โดยคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{DS}) แล้วพบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.23 โดยกลุ่มข้าราชการ/พนักงาน

ของรัฐมีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบสูงสุดคิดเป็นคะแนนเท่ากับ 1.37 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน กลุ่มรัฐวิสาหกิจ กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มพนักงานบริษัท และกลุ่มผู้ว่างงาน โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{DS}) เท่ากับ 1.36, 1.34, 1.23, 1.18, 1.13, 1.12, และ 1.00 ตามลำดับ และกรณีที่พิจารณาในลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นพบว่ากลุ่มหน่วยงาน/องค์กรมีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบมากกว่ากลุ่มปัจเจกบุคคล โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS_{DS}) เท่ากับ 1.24 และ 1.22 ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ดังนั้นแสดงข้อมูลที่ชัดเจนขึ้นดังภาพที่ 10 จึงสามารถสรุปผลการศึกษาในภาพรวมได้ว่า ช่วงระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ในกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ แสดงว่ามีระยะเวลาในการเข้ามาใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสวนวชิรเบญจทัศน้อย ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เข้าไปใช้บริการจากสวนสาธารณะในแหล่งต่างๆ สลับหมุนเวียนกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สวนสาธารณะแต่ละแห่งจัดให้ หรือความต้องการสิ่งแปลกใหม่ที่เพิ่มมากขึ้นเป็นสำคัญทำให้ไม่มีความผูกพันกับสวนสาธารณะแห่งใดแห่งหนึ่งเท่าที่ควร หรือเพิ่งได้เข้ามาใช้ประโยชน์เป็นครั้งแรก (น้อยกว่า 5 ปี)

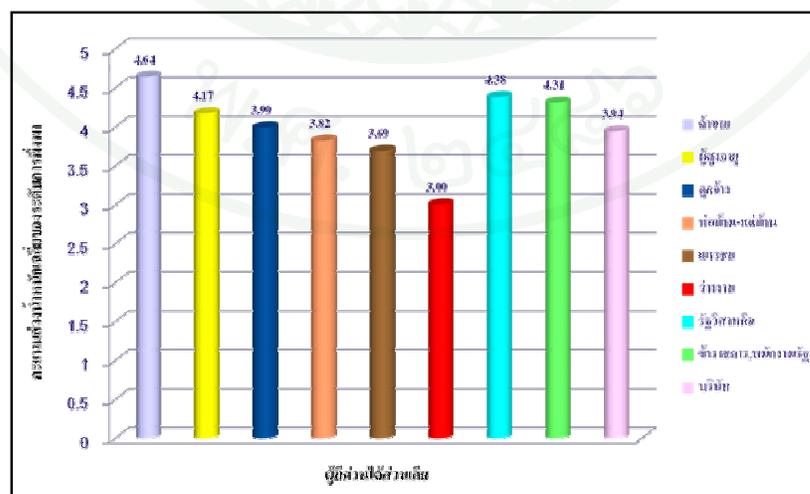
ภาพที่ 10 ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 3 ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์(ปี)					คะแนนถ่วงน้ำหนัก เฉลี่ยของระยะเวลา การได้รับผล ประโยชน์ (WMS _{PR})
		1-5	6-10	11-15	16-20	>20	
ก.ปัจเจกบุคคล (individual)							
1. ค้าขาย	25	19 (0.76)	4 (0.32)	1 (0.12)	1 (0.16)		1.36
2. ผู้สูงอายุ	6	4 (0.67)	2 (0.67)				1.34
3. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	16	12 (0.75)	3 (0.38)	1 (0.19)			1.32
4. ลูกจ้าง	11	9 (0.82)	2 (0.36)				1.18
5. เยาวชน (นักเรียน/ นักศึกษา)	118	104 (0.88)	13 (0.22)	1 (0.03)			1.13
6. ว่างาน	4	4 (1.00)					1.00
รวม	180	152	24	3	1	0	7.33
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							1.22
ข.หน่วยงาน/องค์กร (organizations / institutions)							
1.ข้าราชการ /พนักงานรัฐ	74	55 (0.74)	15 (0.41)	2 (0.08)		2 (0.14)	1.37
2.รัฐวิสาหกิจ	26	20 (0.77)	5 (0.46)				1.23
3.บริษัท	120	107 (0.89)	12 (0.20)		1 (0.03)		1.12
รวม	220	182	33	2	1	2	3.72
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							1.24
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของทุกกลุ่ม							1.23

1. 3 ระดับการพึ่งพา (degree of dependency, DD)

ระดับการพึ่งพาของกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสียจากผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ และความเชื่อมโยงโทรมของทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่สวนวชิรเบญจทัศ มีผลต่อความรู้สึกและส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนได้ส่วนมีระดับการพึ่งพาดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4 โดยคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการพึ่งพา (WMS_{DD}) แล้วพบว่ามีความเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 โดยกลุ่มค้าขายมีระดับการพึ่งพาสูงสุดคิดเป็นคะแนนเท่ากับ 4.64 รองลงมาได้แก่ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มพนักงานบริษัท กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) และกลุ่มผู้ว่างงาน โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการพึ่งพา (WMS_{DD}) เท่ากับ 4.38, 4.31, 4.17, 3.99, 3.94, 3.82, 3.69, และ 3.00 ตามลำดับ และกรณีที่พิจารณาในลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นพบว่ากลุ่มหน่วยงาน/องค์กรมีระดับการพึ่งพามากกว่ากลุ่มปัจเจกบุคคล โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการพึ่งพา (WMS_{DD}) เท่ากับ 4.21 และ 3.89 ตามลำดับ โดยภาพรวมของระดับการพึ่งพาสวนวชิรเบญจทัศของแต่ละประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถือว่าอยู่ในระดับสูง และยังคงพึ่งพาสวนวชิรเบญจทัศในการประกอบอาชีพโดยตรง หากไม่มีพื้นที่นี้แล้วย่อมเกิดการสูญเสียแหล่งรายได้ เกิดการว่างงานและอาจจะถึงกับต้องย้ายถิ่นฐานในที่สุด เนื่องจากปัจจุบันคนในสังคมเมืองได้ตระหนักถึงคุณค่าที่เกิดจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นั่นแสดงถึงว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่มีระดับการพึ่งพาสวนสาธารณะแห่งนี้อยู่ในระดับสูงมาก ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ระดับการพึ่งพาของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 4 ระดับการพึงพาแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ระดับการพึงพา					คะแนนถ่วงน้ำหนัก เฉลี่ยของระดับการ พึงพา (WMS _{DD})
		ต่ำ มาก	ต่ำ ต่ำ	ปาน กลาง	สูง	สูง มาก	
ก.ปัจเจกบุคคล (individual)							
1. ค้าขาย	25		1 (0.08)	2 (0.24)	2 (0.32)	20 (4.00)	4.64
2. ผู้สูงอายุ	6			2 (1.00)	1 (0.67)	3 (2.50)	4.17
3. ลูกจ้าง	11			5 (1.36)	1 (0.36)	5 (2.27)	3.99
4. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	16	2 (0.13)		1 (0.19)	9 (2.25)	4 (1.25)	3.82
5. เยาวชน (นักเรียน/ นักศึกษา)	118	10 (0.08)	5 (0.08)	34 (0.86)	29 (0.98)	40 (1.69)	3.69
6. ว่างาน	4	1 (0.25)		1 (0.75)	2 (2.00)		3.00
รวม	180	13	6	45	44	72	23.31
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							3.89
ข. หน่วยงาน/องค์กร (organizations / institutions)							
1. ข้าราชการ / พนักงานรัฐ	74	1 (0.0)	2 (0.05)	10 (0.41)	21 (1.14)	40 (2.70)	4.31
2. รัฐวิสาหกิจ	26			5 (0.58)	6 (0.92)	15 (2.88)	4.38
3. บริษัท	120	1 (0.0)	5 (0.08)	34 (0.85)	40 (1.33)	40 (1.67)	3.94
รวม	220	2	7	49	67	95	12.63
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							4.21
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของทุกกลุ่ม							4.05

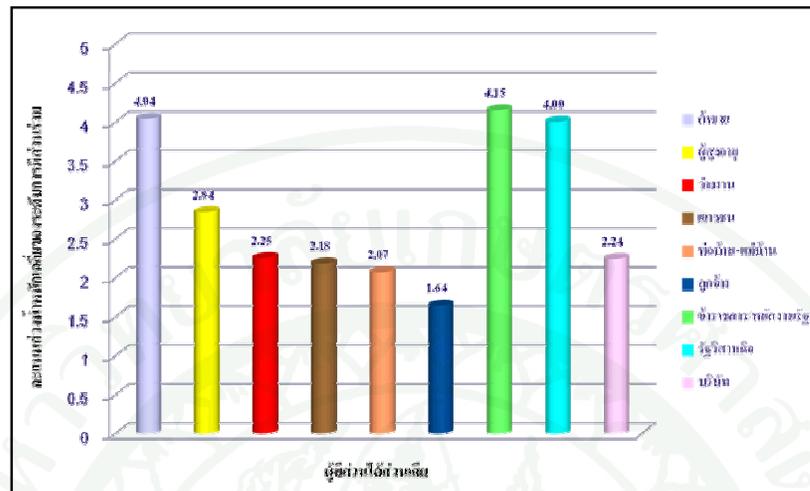
1.4 ระดับการมีส่วนร่วม (degree of accountability, DA)

เพื่อพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของสวนวชิรเบญจทัศให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และมีศักยภาพในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างสูงสุดและยั่งยืน ย่อมส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสวนวชิรเบญจทัศในอนาคต ดังนั้นการศึกษาในประเด็นนี้จึงต้องอาศัยการแสดงบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเสนอ แผนงาน/กิจกรรม/ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม (WMS_{DA}) พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐมีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุดคิดเป็นคะแนนเท่ากับ 4.15 รองลงมาได้แก่ กลุ่มค้าขาย กลุ่มรัฐวิสาหกิจ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มพนักงานบริษัท กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน และกลุ่มลูกจ้าง โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม (WMS_{DA}) เท่ากับ 4.04, 4.00, 2.84, 2.25, 2.24, 2.18, 2.07, และ 1.64 ตามลำดับ และจากการพิจารณาในลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นพบว่ากลุ่มหน่วยงาน/องค์กรมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มปัจเจกบุคคล โดยมีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม (WMS_{DA}) เท่ากับ 3.46 และ 2.50 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าบทบาทของการมีส่วนร่วมในการเสนอแผน/กิจกรรม/ข้อเสนอแนะของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์กัน คือ มีการเสนอความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่เคยปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านสนับสนุน และต้องผ่านกระบวนการศึกษาปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เกิดความร่วมมือมากขึ้นดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5

จากภาพที่ 12 ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ากลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐ, กลุ่มค้าขาย และกลุ่มรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการเสนอแผน/กิจกรรม/ข้อเสนอแนะในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น ทั้งนี้เป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐ, กลุ่มค้าขาย และกลุ่มรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสวนสาธารณะ ออกมาในรูปแบบแผนงาน โครงการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการปฏิบัติจริง

ตารางที่ 5 ระดับการมีส่วนร่วมแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ระดับการมีส่วนร่วม					คะแนนถ่วง น้ำหนักเฉลี่ยของ ระดับการ มีส่วนร่วม (WMS _{DA})
		ไม่มี	มีแผน	เสนอ	ไม่เคย	เสนอ แผนและ ปฏิบัติ	
			แต่ไม่ เคย เสนอ	แผนแต่ ไม่เคย ปฏิบัติ	เสนอ แต่ ปฏิบัติ		
ก. ปัจเจกบุคคล (individual)							
1. ค้าขาย	25	5 (0.20)			4 (0.64)	16 (3.20)	4.04
2. ผู้สูงอายุ	6	3 (0.50)			1 (0.67)	2 (1.67)	2.84
3. ว่างาน	4	2 (0.50)		1 (0.75)	1 (1.00)		2.25
4. เยาวชน (นักเรียน/ นักศึกษา)	118	69 (0.58)		9 (0.23)	38 (1.29)	2 (0.08)	2.18
5. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	16	10 (0.63)		1 (0.19)	5 (1.25)		2.07
6. ลูกจ้าง	11	8 (0.73)		2 (0.55)	1 (0.36)		1.64
รวม	180	97	0	13	50	20	15.02
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							2.50
ข. หน่วยงาน/องค์กร (organizations / institutions)							
1.ข้าราชการ / พนักงานรัฐ	74	9 (0.12)		3 (0.12)	21 (1.14)	41 (2.77)	4.15
2.รัฐวิสาหกิจ	26	6 (0.23)			2 (0.31)	18 (3.46)	4.00
3.บริษัท	120	72 (0.60)		6 (0.15)	31 (1.03)	11 (0.46)	2.24
รวม	220	87	0	9	54	70	10.39
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม							3.46
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของทุกกลุ่ม							2.98

ภาพที่ 12 ระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

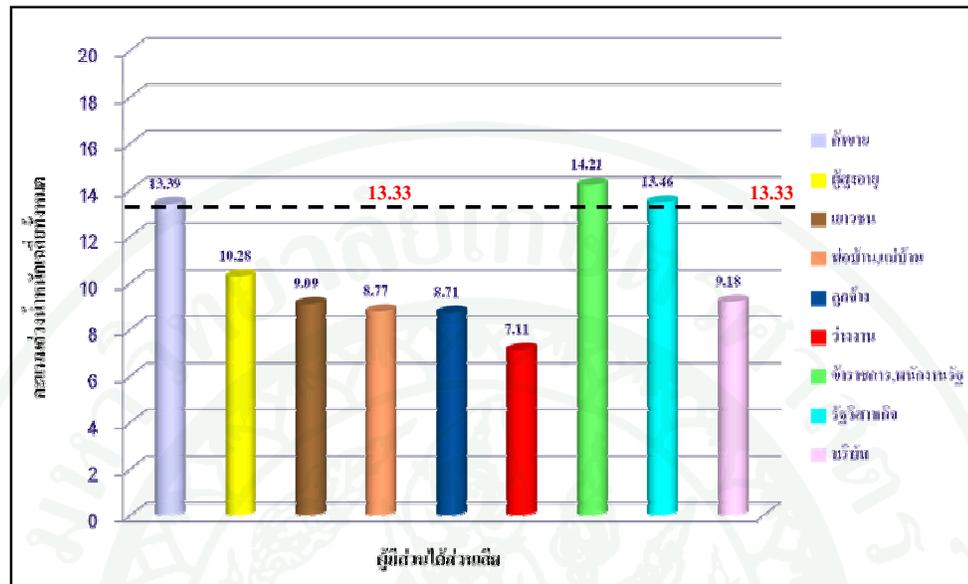
1.5 การคัดเลือกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

จากตารางที่ 6 โดยพิจารณาปัจจัยจากค่าของคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 13.33 (2 ใน 3 ของคะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนนจาก 4 เกณฑ์) ดังนั้นจากผลการศึกษาของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดพบว่ามียกเว้นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.92 ผลการศึกษาพิจารณาได้ว่ามี 3 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักกล่าวคือ 1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักจากปัจเจกบุคคล คือ กลุ่มค้าขาย คำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS) เท่ากับ 13.39 และอีก 2 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักจากหน่วยงาน/องค์กร คือ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐ และกลุ่มรัฐวิสาหกิจ คำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS) เท่ากับ 14.24 และ 13.46 ตามลำดับ และ 6 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาจาก 9 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามชื่อและจำนวนของสมาชิกของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวคือ 5 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองที่มาจากปัจเจกบุคคล คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน กลุ่มลูกจ้าง และกลุ่มผู้ว่างงาน โดยคำนวณค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS) เท่ากับ 10.28, 9.09, 8.77, 8.71, และ 7.11 ตามลำดับ และอีก 1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองที่มาจากจากหน่วยงาน/องค์กร คือ กลุ่มบริษัทที่คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS) เท่ากับ 9.18 และจากการพิจารณาในลักษณะที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นพบว่ากลุ่มหน่วยงาน/องค์กรมีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS) มากกว่ากลุ่มปัจเจกบุคคล คือ 12.28 และ 9.56 ตามลำดับ ผลการศึกษาจาก

การเปรียบเทียบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มสามารถจำแนกได้ว่า กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่มีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือ รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มค้าขายตามลำดับ ดังภาพที่ 13

ตารางที่ 6 คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (WMS _{NS})	คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของแต่ละเงื่อนไข			
			ระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ (WMS _{DS})	ระดับการพึ่งพา (WMS _{DD})	ระดับการมีส่วนร่วม (WMS _{DA})	คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมด (TWMS)
ก. บัณฑิตบุคคล (individual)						
1. ค้าขาย	25	3.35	1.36	4.64	4.04	13.39
2. ผู้สูงอายุ	6	1.93	1.34	4.17	2.84	10.28
3. เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา)	118	2.09	1.13	3.69	2.18	9.09
4. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	16	1.56	1.32	3.82	2.07	8.77
5. ลูกจ้าง	11	1.9	1.18	3.99	1.64	8.71
6. ว่างงาน	4	0.86	1.00	3.00	2.25	7.11
รวม	180	11.69	7.33	23.31	15.02	57.35
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม		1.95	1.22	3.89	2.50	9.56
ข. หน่วยงาน /องค์กร (organizations / institutions)						
1.ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	74	4.38	1.37	4.31	4.15	14.21
2.รัฐวิสาหกิจ	26	3.85	1.23	4.38	4.00	13.46
3.บริษัท	120	1.88	1.12	3.94	2.24	9.18
รวม	220	10.11	3.72	12.63	10.39	36.85
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยในภาพรวมของกลุ่ม		3.37	1.24	4.21	3.46	12.28
คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของทุกกลุ่ม		2.66	1.23	4.05	2.98	10.92

ภาพที่ 13 คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยพิจารณาเงื่อนไข 4 ประการสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มเยาวชน(นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มพ่อแม่-แม่บ้าน กลุ่มค้าขาย กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มบริษัท มีตัวแปรระดับการพึ่งพาสูงสุดเหมือนกันทุกกลุ่ม ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยของระดับการพึ่งพา เท่ากับ 4.05 แสดงว่าแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องพึ่งพาทรัพยากรในสวนแห่งนี้ทั้งในด้านของการเรียนรู้ การพักผ่อนหย่อนใจ การประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีวิตและมีความผูกพันกับสวนวชิรเบญจทัศ รองลงมาคือระดับการมีส่วนร่วม จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ และระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบ ตามลำดับ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 2.66 และ 1.23 ตามลำดับ และจากผลการศึกษาส่วนใหญ่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาใช้ประโยชน์มีคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 10.92 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ (13.33) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการบริหารจัดการและสนับสนุนเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียว อีกประการหนึ่งจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่มาจากต่างจังหวัดมากกว่าประชาชนที่มีถิ่นกำเนิดในกรุงเทพมหานครตามตัวเลขของระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบที่มีค่าต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ 4 เงื่อนไข

จากผลการศึกษาข้างต้นดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มไม่สามารถจะตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายต่างๆ เพียงลำพังได้ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทำกิจกรรม การประชุมการปรึกษาหารือ ภายใต้การตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสวนวชิรเบญจทัศ กลุ่มเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่จะตัดสินใจในการเสนอแผน/กิจกรรม/นโยบายในการจัดการทรัพยากรภายในสวนวชิรเบญจทัศ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ต้องมีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้ได้ตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มทั้งหมด และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการศึกษา พัฒนาแนวทางวางแผน เสนอนโยบายและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศอย่างยั่งยืน

2.ปฏิสัมพันธ์ (interaction)ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์/ผลกระทบที่สวนสาธารณะเอื้ออำนวยต่อสังคม

จากการศึกษาเพื่อค้นหาผลประโยชน์/ผลกระทบ โดยอาศัยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ในการโน้มน้าวจิตใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เกิดความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมที่จะเข้ามาพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสวนวชิรเบญจทัศมากยิ่งขึ้น ตลอดจนทั้งเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดเป้าหมายแนวทางการพัฒนาสวนสาธารณะแห่งนี้ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 7 สามารถจัดหมวดหมู่และจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากมากไปน้อยอย่างเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ผลประโยชน์หลักเริ่มจากการจัดหมวดหมู่ของแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและจัดลำดับความสำคัญสูงสุดตามความถี่ของผลประโยชน์/ผลกระทบ จากผลการศึกษาได้จัดหมวดหมู่ของแต่ละประเภทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็น 5 กลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มเยาวชน ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไป ได้แก่ พ่อบ้าน-แม่บ้าน ค้าขาย ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ ว่างงาน กลุ่มรัฐ ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเอกชน ได้แก่ บริษัทเอกชน ธุรกิจส่วนตัว

ตารางที่ 7 ความถี่และลำดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลประโยชน์/ ผลกระทบ	ความถี่ของ STAKE					ลำดับความสำคัญของ STAKE					ผลรวม ของ ลำดับ ความ สำคัญ	ลำดับ ความ สำคัญ
	แบบ เฉพาะ	ประชาชน ทั่วไป	ผู้ รับ ประโยชน์	ผู้ เสีย ประโยชน์	แบบ รวม	แบบ เฉพาะ	ประชาชน ทั่วไป	ผู้ รับ ประโยชน์	ผู้ เสีย ประโยชน์	แบบ รวม		
1. พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ	116	61	74	26	119	1	1	1	1	1	5	1
2. ออกกำลังกาย	109	55	73	23	112	4	2	2	4	2	14	2
3.ความร่วมมือ/ชมรม/ชาติ	114	47	74	20	75	3	3	1	7	4	18	3
4. ปิกนิก/อาหาร	56	39	74	19	94	7	4	1	8	3	23	4
5. วิจัย/ทัศนศึกษาจัด กิจกรรม	115	23	71	20	62	2	9	4	7	5	27	5
6. หลบภัยจากมลพิษ สิ่งแวดล้อม	59	33	72	24	30	6	7	3	3	10	29	6
7. ความปลอดภัย	2	35	73	25	36	13	6	2	2	8	31	7
8. ถ่ายรูป/ถ่ายโฆษณา	97	20	70	18	39	5	10	5	9	7	36	8
9. สถานที่ทำงาน	10	36	64	21	57	11	5	8	6	6	36	8
10. ทรัพยากรป่าไม้	11	25	73	19	34	10	8	2	8	9	37	9
11. สูญเสียรายได้/ขาดถิ่น	35	39	65	15	9	9	4	7	10	13	43	10
12. แหล่งความรู้/อ่าน หนังสือ	50	14	67	21	18	8	12	6	6	12	44	11
13. ออกบูธร้านค้าบริการ	2	35	33	12	25	13	6	12	11	11	53	12
14. ปรับปรุงพื้นที่/ภูมิ ทัศน์	3	1	63	22	6	12	14	9	5	14	54	13
15. ปฏิบัติธรรมบำบัดโรค	11	16	37	19	5	10	11	11	8	15	55	14
16. กำหนดนโยบาย/ ให้คำปรึกษา	1	2	55	16	0	14	13	10	9	16	62	15

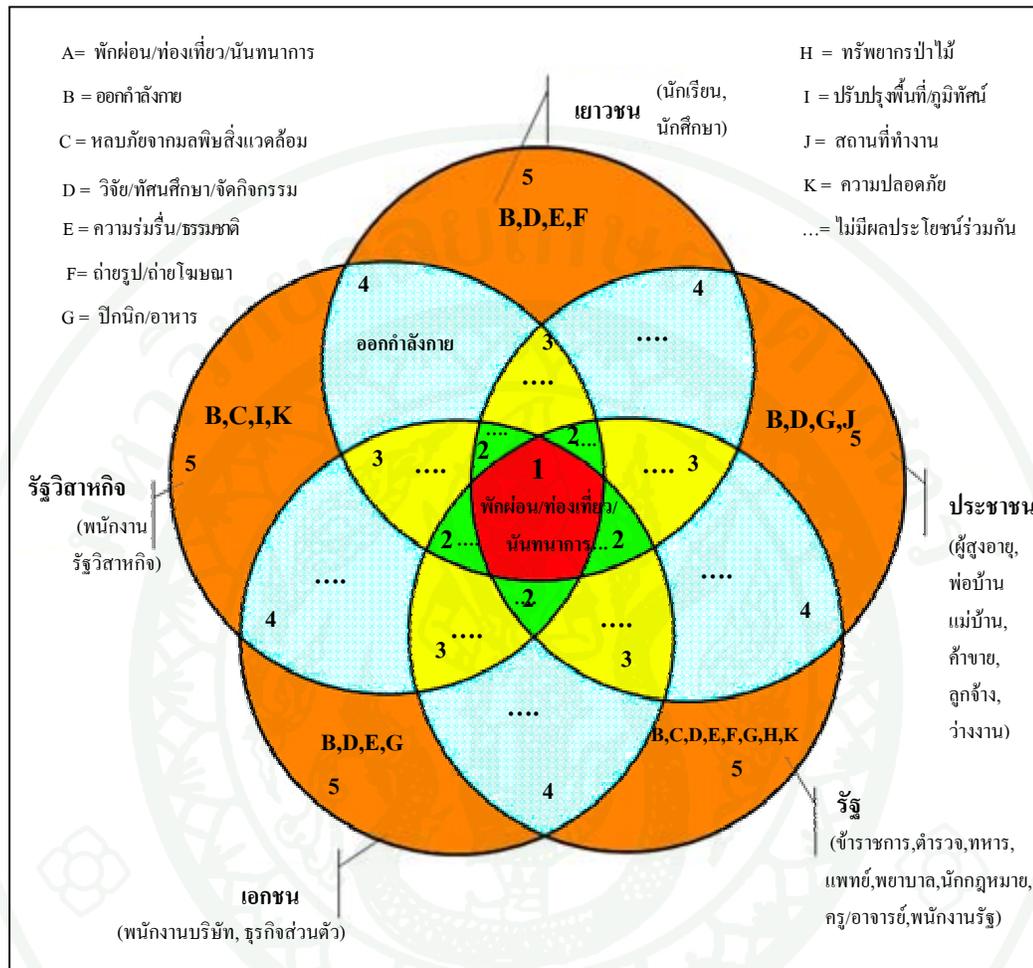
2.2 ผลการจัดลำดับความสำคัญของผลประโยชน์หลักที่เป็นส่วนสำคัญเหนือผลประโยชน์อื่นๆ ของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญสูงสุดต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวนสาธารณะแห่งนี้ 5 อันดับแรกได้แก่ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ รองลงมา คือ ออกกำลังกาย, ความร่มรื่น/ธรรมชาติ, ปิกนิก/อาหาร และวิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม ตามลำดับ โดยแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม แสดงถึงผลประโยชน์/ผลกระทบ 5 อันดับสูงสุดที่มีการแปรผันกัน ดังจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชน ประชาชนทั่วไป, กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเอกชน มีอันดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบลำดับแรกๆ ที่เหมือนกันคือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ ส่วนกลุ่มรัฐนอกจากจะได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบลำดับแรกคือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ แล้วยังได้รับผลประโยชน์ในด้านของความร่มรื่น/ธรรมชาติและปิกนิก/อาหาร เป็นความสำคัญลำดับแรกด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดอันดับ จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบที่ได้รับในแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงได้นำข้อมูลมาจัดเรียงลำดับในอีกรูปแบบหนึ่งดังตารางที่ 8 เป็นสัดส่วนของผลประโยชน์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการศึกษาพบว่า ผลประโยชน์หลักของสวนวชิรเบญจทัศที่เอื้ออำนวยต่อสังคม คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่มีความสำคัญลำดับแรกของทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลประโยชน์รองลงมา ได้แก่ ออกกำลังกาย ความร่มรื่น/ธรรมชาติ ปิกนิก/อาหาร วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม หลบภัยจากมลพิษสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ถ่ายรูป/ถ่ายโฆษณา สถานที่ทำงาน ทรัพยากรป่าไม้ สุขุเสียรายได้/ย้ายถิ่น แหล่งความรู้/อ่านหนังสือ ออกบูธ/ร้านค้า/บริการปรับปรุงพื้นที่/ภูมิทัศน์ ปฏิบัติธรรมบำบัดโรค และกำหนดนโยบาย/ให้คำปรึกษา ตามลำดับ

2.3 จากผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยการประยุกต์ใช้แผนภาพของเวนน์ (Venn diagram) ซึ่งกำหนดให้แต่ละวงกลมเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กลุ่มเยาวชน, กลุ่มประชาชนทั่วไป, กลุ่มรัฐ, กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเอกชน และพื้นที่ซ้อนทับแต่ละวงกลมเป็นตัวแทนของลำดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบจากมากไปหาน้อยเมื่อเปรียบเทียบจากจุดศูนย์กลางวงกลม จากการศึกษาพบว่าลำดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบมีรายละเอียดดังนี้ ผลประโยชน์หลักหมายเลข 1 เป็นผลประโยชน์/ผลกระทบที่มีบทบาทและมีอิทธิพลหรือเป็นประโยชน์หลักร่วมกันของทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ และผลประโยชน์รองลงมาตามลำดับความสำคัญได้แก่ หมายเลข 2 เป็นผลประโยชน์/ผลกระทบที่แสดงว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4 กลุ่มไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันเลย และเช่นเดียวกันหมายเลข 3 เป็นผลประโยชน์/

ผลกระทบที่แสดงว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม แสดงถึงการไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันเลยกล่าวคือ มีแนวคิดเรื่องของแต่ละผลประโยชน์/ผลกระทบไม่เหมือนกัน ส่วนหมายเลข 4 เป็นผลประโยชน์/ผลกระทบที่แสดงว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2 กลุ่ม มีผลประโยชน์/ผลกระทบในเรื่องการออกกำลังกายร่วมกัน ได้แก่ กลุ่มเยาวชนและกลุ่มรัฐวิสาหกิจ และหมายเลข 5 มีจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกล่าวคือต่างคนต่างคิด จากความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์หรือผลกระทบสามารถจำแนกได้ในลักษณะความสัมพันธ์ทางตรง และความสัมพันธ์ทางอ้อมของผลประโยชน์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งแสดงความแตกต่างของแต่ละผลประโยชน์/ผลกระทบไว้ในภาพที่ 14

ตารางที่ 8 บทบาทระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับอันดับของผลประโยชน์/ผลกระทบที่สวน
วชิรเบญจทัศเอื้ออำนวยต่อสังคม

ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	อันดับของผลประโยชน์/ผลกระทบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
	1	2	3	4	5
เยาวชน	พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ	วิจัย/ทัศน ศึกษา/จัด กิจกรรม	ความร่ำรวย/ ธรรมชาติ	ออกกำลังกาย	ถ่ายรูป/ถ่าย โฆษณา
ประชาชน ทั่วไป	พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ	ออกกำลังกาย	ความร่ำรวย/ ธรรมชาติ	ปิกนิก/ อาหาร	สถานที่ ทำงาน
รัฐ	พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ, ความ ร่ำรวย/ธรรมชาติ, ปิกนิก/อาหาร	ออกกำลังกาย, ความปลอดภัย, ทรัพยากร ป่าไม้	หลบภัยจาก มลพิษ สิ่งแวดล้อม	วิจัย/ทัศน ศึกษา/จัด กิจกรรม	ถ่ายรูป/ถ่าย โฆษณา
รัฐวิสาหกิจ	พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ	ความ ปลอดภัย	หลบภัยจาก มลพิษ สิ่งแวดล้อม	ออกกำลังกาย	ปรับปรุง พื้นที่/ภูมิ ทัศน์
เอกชน	พักผ่อน/ท่องเที่ยว/ นันทนาการ	ออกกำลังกาย	ปิกนิก/อาหาร	ความร่ำรวย/ ธรรมชาติ	วิจัย/ทัศน ศึกษา/จัด กิจกรรม

ภาพที่ 14 ปฏิสัมพันธ์ของผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสู่ความยั่งยืน

การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ เกิดขึ้นจากแนวคิดที่จะเสนอแนวทางการจัดการเพื่อยกระดับศักยภาพสวนแห่งนี้ให้ดีขึ้น โดยเน้นจากผลการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้และนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ SWOT คือ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค แล้วนำผลการวิเคราะห์มาเขียนเป็นแนวทางในการจัดการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเริ่มจากวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ วางแผนและตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม ดำเนินการ และ ติดตามและประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ SWOT ของสวนวชิรเบญจทัศ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของสวนวชิรเบญจทัศในด้านการบริหารจัดการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 จุดแข็ง (S = strength)

ก. ด้านการบริหารจัดการ

1) สวนวชิรเบญจทัศเป็นสวนสาธารณะที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครอยู่ในความดูแลของ สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญเข้ามาบริหารจัดการสวนแห่งนี้ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่มีความผูกพันกับสวนและมองการณ์ไกล นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่เข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และพื้นที่สีเขียวในเมืองของกรุงเทพมหานคร

2) มีงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้รับจากการจัดสรรของกรุงเทพมหานคร ทำให้สวนวชิรเบญจทัศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1) พื้นที่ของสวนวชิรเบญจทัศจัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์พืชและแมลงของกรุงเทพมหานคร มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งดูนกที่สำคัญของพื้นที่สีเขียวในเมือง

2) นโยบายที่เข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเมืองที่จัดได้ว่าเป็นปอดของคนกรุงเทพมหานครยังประโยชน์ให้ความสดชื่นและอากาศบริสุทธิ์

ก. ด้านการใช้ประโยชน์

1) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่มีระดับการพึงพาทรัพยากรและใช้ประโยชน์ภายในสวนวชิรเบญจทัศในระดับสูงมาก ซึ่งแสดงถึงศักยภาพในการให้บริการของสวนวชิรเบญจทัศ อาทิ การพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมมากมายเพื่อรองรับการเข้ามาใช้ประโยชน์ เช่น กิจกรรมปั่นจักรยาน ถ่ายรูป ปิกนิก ออกกำลังกาย ฯลฯ มีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มที่เข้ามาใช้ประโยชน์ อาทิเช่น ปัจเจกบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) พ่อบ้าน-แม่บ้าน ค้าขาย ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ และผู้ว่างงาน บุคลากรของหน่วยงาน/องค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ และบริษัท

2) เส้นทางในการเข้าถึงสวนวชิรเบญจทัศสะดวกสบาย คือ ด้านทิศตะวันออกติดถนนวิภาวดี ทิศใต้ติดถนนกำแพงเพชร 3 จะมาทางรถประจำทาง หรือนั่งรถไฟฟ้า BTS มาลงที่สถานีหมอชิตแล้วเดินมายังสวน หรือนั่งรถไฟฟ้าใต้ดินมาขึ้นที่สถานีจตุจักรแล้วเดินมายังสวนได้เช่นกัน

ง. ด้านการมีส่วนร่วม กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการ/พนักงานของรัฐซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำสวนมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทของการเสนอแผน กิจกรรม ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสวนวชิรเบญจทัศอยู่ในระดับสูง

3.1.2 จุดอ่อน (W = weakness)

ก. ด้านการบริหารจัดการบุคลากรและเจ้าหน้าที่ประจำสวนวชิรเบญจทัศมีคือน้อยเนื่องจากต้องรอการจัดสรรจากหน่วยงานส่วนกลางคือสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม ส่วนอุปกรณ์ เครื่องมือ และคนงานยังขาดแคลนไม่เพียงพอต่อกิจกรรมต่างๆ เพื่อรองรับจำนวนประชาชนที่เข้ามาใช้บริการที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น งบประมาณที่กรุงเทพมหานครจัดสรรให้ในส่วนงานพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศไม่ต่อเนื่อง เพราะบางปีงบประมาณต้องนำไปพัฒนาสวนสาธารณะแห่งอื่นที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงมากกว่า

ข. ด้านการใช้ประโยชน์

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ หรือมีการเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนวชิรเบญจทัศเป็นระยะเวลาที่ไม่นานจึงไม่มีความผูกพันกับสวนแห่งนี้ ซึ่งส่งผลให้ยากต่อการมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางการจัดการ

2) สิ่งอำนวยความสะดวกในสวนวชิรเบญจทัศเช่น ศาลาพักผ่อน ห้องสุขา สนามเด็กเล่น ลานกีฬา ลานจอดรถยังไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ และสถานที่หรือพื้นที่บางส่วนของสวนวชิรเบญจทัศอยู่ระหว่างการก่อสร้าง

ค. ด้านการมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับปานกลางซึ่งโอกาสในการพัฒนาที่คืบหน้าจะมีส่วนร่วมในระดับที่มากกว่านี้

3.1.3 โอกาส (O = opportunity)

ก. ด้านการบริหารจัดการ

1) หน่วยงาน/องค์กรภายนอกที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย สนใจเข้ามามีบทบาทและสนับสนุนในการเสนอแนะกิจกรรมต่างๆ และสนใจบริหารจัดการร้านค้า ร้านอาหาร ที่อยู่รอบสวนสาธารณะมากขึ้น

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก คือ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ และผู้ค้าขายให้ความร่วมมือในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนดูแลพื้นที่ และการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างต่อเนื่อง

ข. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากสวนวชิรเบญจทัศมีพื้นที่ขนาดใหญ่จึงมีความสามารถในการปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากยิ่งขึ้น

ก. ด้านการใช้ประโยชน์

1) การเข้ามาใช้ประโยชน์ของประชาชนมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี และสวนวชิรเบญจทัศมีพื้นที่ขนาดใหญ่จึงสามารถที่จะพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อรองรับจำนวนผู้มาใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้น

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีระดับการพึงพาทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับสูงมาก หรืออาจได้รับผลกระทบในระดับสูงมาก หากสวนสาธารณะแห่งนี้ถูกทำลายไป จึงเป็นเหตุให้ทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความตระหนักที่จะเข้ามาบริหารจัดการสวนสาธารณะแห่งนี้มากยิ่งขึ้น

ง. ด้านการมีส่วนร่วม

1) ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักอยู่ในระดับสูง จึงเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมเสนอแผน/กิจกรรม/ข้อเสนอแนะต่างๆ มากยิ่งขึ้นเพื่อการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศอย่างยั่งยืน

2) ผลประโยชน์หลัก (common stake) ในด้านเป็นที่พักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการคือผลประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อสังคม เป็นแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาสวนวชิรเบญจทัศเพื่อให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้น

3.1.4 อุปสรรค/ภัยคุกคาม (T = threat)

ก. ด้านการบริหารจัดการ สภาวะเศรษฐกิจที่ไม่ดี เช่น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น สังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและความวุ่นวาย และสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ยากต่อการวางแผนนโยบายและบริหารจัดการ

ข. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม อาทิ มลพิษอากาศ มลพิษน้ำ มลพิษทางดิน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ/ภาวะโลกร้อน ส่งผลให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีความลำบากเพิ่มขึ้น

ค. ด้านการใช้ประโยชน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนมากนิยมเข้ามาใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ แบบมาเช้า-เย็นกลับ และมาใช้ประโยชน์บ้างแล้วแต่โอกาส จึงทำให้มีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์น้อยและมีความผูกพันกับสวนน้อยมากเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

ง. ด้านการมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางส่วนยังไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศอย่างจริงจัง มีการเสนอความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่เคยปฏิบัติ ซึ่งอาจต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านสนับสนุน

3.2 แนวทางการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสู่ความยั่งยืน

การพัฒนาแนวทางการจัดการในครั้งนี้อาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT ของผลการศึกษาการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก และจากแผนภาพของเวนนที่แสดงปฏิสัมพันธ์ของผลประโยชน์/ผลกระทบ ประกอบกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การตรวจเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ของผู้วิจัย สามารถนำมาเรียบเรียงและเขียนเป็นแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

3.2.1 วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน (current situation analysis)

ก. พื้นที่ของสวนวชิรเบญจทัศจัดเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่และเป็นสถานที่ที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมธรรมชาติ มีเส้นทางเข้าถึงสะดวกสบาย มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มที่เข้ามาใช้ประโยชน์ สามารถพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับจำนวนผู้มาใช้ประโยชน์ได้ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทต่อการเสนอแผนกิจกรรม ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสวนวชิรเบญจทัศอยู่ในระดับสูง

ข. บุคลากรและงบประมาณจำกัด ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์เป็นระยะเวลาที่ไม่แน่นอนและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค. มีความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์พื้นที่สวนสาธารณะ จากประชาชนที่เข้ามาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนค่อนข้างมากมีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพักผ่อน และปลดปล่อยอากาศบริสุทธิ์ แต่ปัจจุบัน

ทรัพยากรธรรมชาติในสวนยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงสุดประกอบกับยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ

3.2.2 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ (problem and need analysis)

ก. ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษอากาศ มลพิษน้ำ มลพิษทางดิน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ/ภาวะโลกร้อน ส่งผลต่อความต้องการพึ่งพาธรรมชาติของประชากรในสังคมเมืองเพิ่มมากขึ้น

ข. จำนวนสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครที่มีอยู่อย่างจำกัด และปริมาณความต้องการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับที่สูง จึงเกิดความต้องการเพิ่มพื้นที่สีเขียวหรือเพิ่มสวนสาธารณะเพื่อทำหน้าที่เป็นปอดของคนกรุงเทพมหานคร

ค. สังคมเมืองใหญ่อย่างเช่นกรุงเทพมหานครควรต้องกันพื้นที่ส่วนหนึ่งให้มีลักษณะเป็นธรรมชาติเพื่อให้มีต้นไม้เพื่อช่วยลดอากาศเป็นพิษ และยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ธรรมชาติโดยเฉพาะในเรื่องพันธุ์พืชที่หายากหรือกำลังจะสูญพันธุ์ จะได้รับการดูแลให้ปลอดภัยในสวนสาธารณะ

ง. สวนวชิรเบญจทัศยังต้องการโปรแกรมการพัฒนาที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการแก่บุคคลทุกเพศและทุกวัย อรรถประโยชน์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างขึ้นต้องสร้างความพอใจ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการสูงสุด และต้องมีการออกแบบตกแต่งบริเวณให้มีความสวยงามอยู่เสมอ

3.2.3 วางแผนและตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม (participatory planning and decision making)

ก. ต้องกำหนดให้นำปัญหาและความต้องการมาประกอบการพิจารณาเพื่อดำเนินการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา

ข. ศึกษากิจกรรมของสวนสาธารณะที่ควรดำเนินการ และข้อมูลสิ่งที่ต้องการพัฒนาในส่วนที่มีความสำคัญเร่งด่วน

ค. พัฒนาแนวทางการจัดการสวนสาธารณะให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกต่อสังคม

ง. ใช้หลักการด้านเศรษฐศาสตร์ ในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ จะต้องถือหลักการประหยัด และคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายประโยชน์ในด้านนันทนาการให้มากที่สุด

จ. ในการวางแผนการจัดการ ต้องประกอบด้วยบุคคลหลายระดับโดยร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.2.4 การดำเนินการ (implementation)

ก. จัดสรรบุคลากรและเจ้าหน้าที่สวนวชิรเบญจทัศเพิ่มเติมอย่างเหมาะสมกับภาระงานในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟูทุกส่วนของสวนวชิรเบญจทัศ โดยพิจารณาความต้องการในด้านต่างๆ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก ซึ่งจากการศึกษาทราบแล้วว่าประชาชนต้องการให้สวนสาธารณะแห่งนี้เป็นสถานที่พักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ ดังนั้นเรื่องนี้จึงเป็นประเด็นที่สำคัญเพื่อใช้ประกอบการกำหนดกิจกรรม

ข. อบรมบุคลากรและเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่สวนสาธารณะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเป็นผู้นำกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการพัฒนาจัดทำโครงการ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสวนในอนาคต

ค. ก่อตั้งกลุ่มสมาชิกหรือเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก เพื่อให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการบริหารจัดการ วางแผนงาน กำหนดนโยบาย กำหนดทิศทางการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ด้านการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวหรือใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ

ง. จัดทำผังภูมิทัศน์ และจัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์พื้นที่สวนวชิรเบญจทัศเพิ่มเติม และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนผู้มาใช้ประโยชน์ จัดทำป้ายบอกทาง ป้ายโฆษณา และ โปรแกรมกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สวนวชิรเบญจทัศ

จ. จัดให้มีการเพิ่มพูนทักษะในการให้บริการ อาทิเช่น ความเป็นระเบียบของสถานประกอบการร้านค้า ร้านอาหารรอบสวนวชิรเบญจทัศ มีการทบทวนมาตรการในการลดแรงจูงใจเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำในเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อสวนสาธารณะแห่งนี้บนหลักการของ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” เป็นการสร้างจิตสำนึกให้กับทุกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ฉ. สร้างความเข้าใจและจัดทำข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านสิทธิการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นภายในหรือรอบนอกสวนวชิรเบญจทัศ ให้แต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการมากที่สุดและขัดต่อกฎระเบียบสวนน้อยที่สุด

3.2.5 ติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluation)

ก. มีการกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ให้จัดเป็นกลุ่มผู้ที่สามารถที่จะถูกเรียกเชิญให้มาเข้าร่วมโครงการในระยะเริ่มแรกของการวางแผนทางการพัฒนา ส่วนกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองให้เป็นผู้สังเกตการณ์โครงการในระยะเริ่มแรกของการวางแผนทางการพัฒนาก่อนเป็นลำดับแรก

ข. นำผลประโยชน์หรือผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับชุมชนในพื้นที่หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศ อาทิเช่น โครงการปลูกต้นไม้ภายในบริเวณสวนวชิรเบญจทัศโดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และโครงการเพื่อการทบทวนแผนงานและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

ค. ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในเมืองให้คงสภาพธรรมชาติที่สวยงามเพื่อคงประโยชน์ต่อส่วนรวม กล่าวคือสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่สวนวชิรเบญจทัศ สร้างจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะต้นไม้ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทุกกลุ่มควรมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานกิจกรรม ตลอดจนการกำหนดแนวทางปฏิบัติ เช่น รูปแบบการจัดการแบบ “ราษฎร์ช่วยรัฐ” และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลให้ดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถสรุปได้ว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 9 กลุ่ม จำแนกเป็นปัจเจกบุคคลจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) พ่อบ้าน-แม่บ้าน ค้าขาย ลูกจ้าง ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ว่างงาน และจำแนกเป็นหน่วยงาน/องค์กร จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ และบริษัท เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลภายใต้ 4 เงื่อนไข พบว่า 1) จำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบ (number of stake, NS) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในกลุ่มปัจเจกบุคคล และหน่วยงาน/องค์กร เท่ากับ 16 ผลประโยชน์/ผลกระทบ ซึ่งมีการกระจายผลประโยชน์/ผลกระทบที่แตกต่างกันโดย 5 อันดับแรก คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ รองลงมาคือ ออกกำลังกาย, ความร่มรื่น/ธรรมชาติ, วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม และปิกนิก/อาหาร ตามลำดับ 2) ช่วงระยะเวลาการได้รับผลประโยชน์ (duration of stakeholding, DS) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอยู่ในระดับต่ำ เพราะมีการเข้ามาใช้ประโยชน์ในสวนวชิรเบญจทัศเป็นเวลาไม่นาน 3) ระดับการพึ่งพา (degree of dependency, DD) ที่มีต่อสวนวชิรเบญจทัศของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ประชาชนต้องพึ่งพาสวนวชิรเบญจทัศในการประกอบอาชีพโดยตรงและคนในสังคมยังตระหนักถึงคุณค่าที่เกิดจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่สีเขียว 4) ระดับการมีส่วนร่วม (degree of accountability, DD) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเสนอ แผนงาน/กิจกรรม/ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์กันคือ มีการเสนอความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่เคยปฏิบัติ เมื่อพิจารณาค่าของคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดของแต่ละผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 13.33 (2 ใน 3 ของคะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนนจาก 4 เงื่อนไข) เพื่อพิจารณาว่าใครคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ซึ่งพบว่ามี 3 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก คือ กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มค้าขาย คะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 14.24, 13.46, และ 13.39 ตามลำดับ และอีก 6 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มบริษัท กลุ่มเยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา) กลุ่มพ่อบ้าน-แม่บ้าน กลุ่มลูกจ้าง และกลุ่มผู้ว่างงาน ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผลประโยชน์/ผลกระทบของแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถจัดเป็นกลุ่มที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชน กลุ่ม

ประชาชนทั่วไป กลุ่มรัฐ กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มเอกชน และพบว่าผลประโยชน์ที่มีความสำคัญลำดับแรกของทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ และผลประโยชน์รองลงมา ได้แก่ การออกกำลังกาย ความร่วมมือ/ธรรมชาติ ปิกนิก/อาหาร และ วิจัย/ทัศนศึกษา/จัดกิจกรรม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแผนภาพของเวนน์ (Venn diagram) พบว่า ลำดับความสำคัญของผลประโยชน์หลักหมายเลข 1 ได้แก่ การพักผ่อน/ท่องเที่ยว/นันทนาการ ถือได้ว่าเป็นผลประโยชน์/ผลกระทบที่มีบทบาทและมีอิทธิพลหรือเป็นประโยชน์หลักร่วมกันของทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นส่วนสำคัญเหนือผลประโยชน์อื่นๆ และผลประโยชน์รองลงมาตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ หมายเลข 2, 3, 4, และ 5 ตามลำดับ โดยมีจำนวนผลประโยชน์/ผลกระทบตามแต่ละปัจเจกบุคคลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวคือต่างคิดในเรื่องผลประโยชน์หลักที่ไม่เหมือนกันตามลำดับความสำคัญของผลประโยชน์/ผลกระทบ

การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ โดยการพิจารณาข้อมูลจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลักประกอบกับการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ประกอบทั้งข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จากการตรวจเอกสาร โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วม การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล จากการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาควรใช้หลักการด้านเศรษฐศาสตร์ จัดสรรบุคลากรและพัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการ ก่อตั้งกลุ่ม สมาชิกหรือเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และบุคคลหลายระดับร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนา การกำหนดภาระหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตามประเมินผล และนำผลประโยชน์หรือผลกระทบที่มีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับชุมชนในพื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนดำเนิน โครงการต่างๆ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เป็นสวนสาธารณะและปรับภูมิทัศน์ในด้านต่างๆ โดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกหน่วยงาน/องค์กร ควรมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงาน กิจกรรม ตลอดจนการกำหนดแนวทางปฏิบัติเช่น รูปแบบการจัดการแบบ “ราษฎร์ช่วยรัฐ” ผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาแนวทางการจัดการของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งนี้

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนวชิรเบญจทัศสามารถนำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ ดังนี้คือ

1. ควรจัดสรรบุคลากรและเจ้าหน้าที่สวนวชิรเบญจทัศเพิ่มเติมเพื่อรองรับงานในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟูทุกส่วนของสวนสาธารณะแห่งนี้ ส่งเสริมความรู้แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ ในเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่สวนสาธารณะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเป็นผู้นำกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการพัฒนาแนวทางการจัดการ รวมทั้งก่อตั้งกลุ่ม สมาชิก หรือเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักเพื่อให้มีการประชุมหารือร่วมกันในการวางแผนการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ ในโอกาสต่อไป

2. ควรขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สร้างความเข้าใจและจัดทำข้อตกลงระหว่างแต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านสิทธิในการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้ชัดเจน มีส่วนร่วมกันร่างระเบียบปฏิบัติ และร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยให้แต่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการมากที่สุดและขัดต่อกฎระเบียบของสวนวชิรเบญจทัศน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรมีช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ครอบคลุมทั้ง ช่วงฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว ซึ่งคาดว่าแต่ละช่วงระยะเวลาความต้องการใช้ประโยชน์ของประชาชนจะมีความแตกต่างกันซึ่งจะส่งผลให้การวิจัยมีความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น และเหมาะสมต่อการนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงสวนวชิรเบญจทัศในอนาคต

2. ทำการเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและค้นหาผลประโยชน์หลักที่เอื้ออำนวยต่อสังคมของสวนสาธารณะแห่งอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับเป็นแผนพัฒนาสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กิตติ วัฒนกุล. 2527. **อนามัยสิ่งแวดล้อม**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- กองสวนสาธารณะ. 2544. **สวนและต้นไม้**. สำนักสวัสดิการสังคม, กรุงเทพฯ.
- จิตตินันท์ เรื่องวีรยุทธ์. 2536. **แนวทางการจัดการสวนสาธารณะในพื้นที่เขตชั้นใน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จुरิ จันทรทรัพย์. 2529. **ความคิดเห็นของลูกจ้างประจำเพื่อการส่งเสริมงานสวนสาธารณะของ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. 2537. **การบริหารการพัฒนา : ความหมายเนื้อหา แนวทางและปัญหา**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปิฎฐะ บุนนาค. 2523. **การใช้สวนสาธารณะ : สวนจัดจักร**. กองสวนสาธารณะ, สำนักสวัสดิการสังคม, กรุงเทพฯ.
- มานิต หวังธรรมเกื้อ. 2544. **สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์กับพฤติกรรมของผู้ใช้สวนสาธารณะระดับชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน**. อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- วัชร น้อยพิทักษ์. 2536. **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการ และรูปแบบการใช้ประโยชน์จากสวนสาธารณะ ศึกษากรณีผู้มาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทยา เชียงกุล. 2527. **การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์**. สำนักพิมพ์ฉบับแรก, กรุงเทพฯ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2548. การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ. สำนักพิมพ์นิติธรรม, กรุงเทพฯ.

ศิริพรรณ ทวีสุข. 2533. ความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร. การประชุมสัมมนาประจำปี ครั้งที่ 1 เรื่องคุณภาพชีวิตของคนเมือง 19-21 มีนาคม 2533, มหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริพรรณ ทวีสุข. 2536. ความคิดเห็นของชาวกรุงเทพฯที่มีต่อสวนสาธารณะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภชัยชัยป่าไม้. 2547. มาตรการในการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนอย่างยั่งยืน. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สาลินี ภวายน. 2540. วัดความสามารถทางสังคมของสวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษากรณี สวนลุมพินี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2526. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

ศุพัฒนา เดชาดิวงค์ ณ อยุรยา. 2524. ภาวะโรคจิตของคนกรุงเทพมหานคร. ไทยรัฐ, กรุงเทพฯ.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2525. การจัดการพื้นที่นันทนาการ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2526. ทรัพยากรนันทนาการแบ่งชั้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 21 (คณะวนศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม. 2552. สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ). แหล่งที่มา:
<http://203.155.220.217/office/ppdd/publicpark/thai/organization/vachirabenjatas.htm>,
 4 สิงหาคม 2552.
- อมรรัตน์ กฤตยานวัช. 2526. การศึกษาเพื่อวางแนวทางการจัดสวนสาธารณะใน
 กรุงเทพมหานครในแง่ของการวางผังเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- อชาญญา รัตนอุบล, สารีพันธุ์ ศุภวรรณ , มนต์วาสน์ โกวิทยา, และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา.
 2548. รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ.
 สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2527. หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. สำนักพิมพ์
 อักษรพิทยา, กรุงเทพฯ.
- Covey, F.W. 1992. **Principle Centered Leadership**. Shimon & Schuster Ltd., London.
- Florece, P.M. 1994. **Developing Collaborative Structures and Processes in the Generation of
 Solution to the Occupancy Problem of the Makiling Forest Reserve**. An Action and
 Project for the Degree of Master in Public Mangement. Development Academy of the
 Philippines, Metro Manila. (Unpublished).
- Gray, B. 1989. **Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems**. Jossey-
 Bass Publishers, San Francisco, and London.
- Lawrence, J.E.S. and T.J. Cook. 1982. Designing Useful Evaluations: The Stakeholder Survey.
Evaluation and Program Planning. 5(4): 327-336.
- Moreno, F.B. 1972. **Words and Phrases in Philippines Law Legally and Judicially
 Accepted. Philippines Law Dictionary**. Vera-Reyes, Inc., Quezon City, Philippines.

- Rodney, L. S. 1964. **Administration of Public Recreation.**, The Ronald Press Company, New York.
- Sargento, O.J. 1995. **Participatory of Major Stakeholder in the Conservation of the Makiling Forest Reserve**, Ph.D. Thesis. University of the Philippines, Los Banos.
- Sunthornhao, P. 2008. **Participatory Land Allocation in Huai Dau Watershed, Nong Phok District, Roi Et Province, Thailand as a Forestry Extension Management Tool.** Ph.D. Thesis. University of the Philippines, Los Banos.
- Yamane, T. 1973. **Statistics : An Introductory Analysis.** 3rd ed., Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

หมายเลขแบบสัมภาษณ์			
--------------------	--	--	--

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศโดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดย นางสาวณัฐพร บวบทอง

นิสิตโครงการปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ รุ่นที่ 12

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการสวนวชิรเบญจทัศ ซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตคนเมืองกรุงเทพมหานครให้เกิดความยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านผลประโยชน์หลักที่สวนสาธารณะฯ เอื้ออำนวยต่อสังคม ดังนั้นจึงใคร่ขอความร่วมมือท่านกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นและความเป็นจริง ทั้งนี้ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด และข้อมูลที่ได้รับนี้จะใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในการใช้ประโยชน์สวนสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุดสู่ความยั่งยืน

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศ

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงกับความเป็นจริง และความคิดเห็นของท่าน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) คือ ประชาชนหรือกลุ่มคนหรือหน่วยงาน/องค์กร ที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์สวนสาธารณะฯ)

ประชาชนทั่วไป

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/น.ส.).....
 ที่อยู่ เลขที่ หมู่ที่/หมู่บ้าน..... ซอย ถนน.....
 แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
 วันที่สัมภาษณ์.....

หน่วยงาน/องค์กร

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร:.....
 ภาระหน้าที่ของหน่วยงาน/องค์กร(ตำแหน่ง):.....
 สถานะขององค์กร(รัฐ/เอกชน/NGO/อื่นๆ):.....
 จำนวนบุคลากร/สมาชิก: สมาชิกถาวร.....คน สมาชิกชั่วคราว.....คน
 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้:.....
 เบอร์โทรศัพท์:.....E-mail.....
 ที่ตั้ง: 1. ภายในสวนสาธารณะ 2. ภายนอกสวนสาธารณะ

1.1 เพศ

1.ชาย 2.หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด

1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ประถมศึกษา (ป.1-ป.6)
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)

5. ปวช.-ปวส. 6.ปริญญาตรี
7. สูงกว่าปริญญาตรี 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

1.4 อาชีพ

1. นักเรียน/นักศึกษา 2. รับจ้างทั่วไป
3. พ่อบ้าน-แม่บ้าน 4. เกษตรกร
5. ค้าขาย 6. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ
7. พนักงานบริษัท/โรงงาน 8. ครู/อาจารย์
9. นักธุรกิจ 10. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
11. ตำรวจ 12. ทหาร
13. แพทย์ 14. พยาบาล
15. ทนายความ 16. พนักงานขาย
17. พิธีกร 18. นักร้อง/นักแสดง
19. นักข่าว 20. ปลูก.
21. ว่างาน 22. เกษียณอายุ
23. NGO (ระบุหน่วยงาน.....)
24. มูลนิธิ (ระบุหน่วยงาน.....)
25. อื่นๆ (ระบุ).....

1.5 ภาวะด้านเศรษฐกิจในครัวเรือนของท่านเป็นอย่างไร

1. รายได้มากกว่ารายจ่าย 2. รายได้เพียงพอกับรายจ่าย
3. รายจ่ายมากกว่ารายได้ 4. ยังไม่มีรายได้
5. อื่นๆ (ระบุ).....

1.6 ภูมิภาคกำเนิดของท่านได้แก่ จังหวัด..... ย้ายมา กทม.เมื่อปี พ.ศ.

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์สวนสาธารณะฯ

2.1 ท่านเคยมาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะแห่งนี้หรือไม่

1. ไม่เคย 2. เคย ครั้งนี้เป็นครั้งที่.....(โดยประมาณ)

2.2 ความถี่ที่ท่านมาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะโดยเฉลี่ย

☐ 1. ทุกวัน/มาเกือบทุกวัน	☐ 2. สัปดาห์ละครั้ง
☐ 3. 2-5 ครั้งต่อสัปดาห์	☐ 4. เดือนละครั้ง
☐ 5. ปีละครั้ง	☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 ยานพาหนะที่ท่านใช้ในการเดินทางมาสวนสาธารณะแห่งนี้

☐ 1. รถยนต์โดยสารประจำทาง	☐ 2. รถยนต์นั่งส่วนบุคคล
☐ 3. รถแท็กซี่/รถเช่า	☐ 4. เดินเท้า
☐ 5. จักรยานยนต์	☐ 6. จักรยาน
☐ 7. อื่น ๆ (ระบุ).....	

2.4 ท่านเดินทางมาสวนสาธารณะแห่งนี้กับใคร

☐ 1. มากคนเดียว	☐ 2. เพื่อน
☐ 3. ครอบครัว	☐ 4. เพื่อนและครอบครัว
☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ)	

2.5 ท่านมีภาระหน้าที่หรือประกอบกิจกรรมอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสวนสาธารณะแห่งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หน้าที่

☐ f1. ทำสวนหย่อม	☐ f2. ปรับปรุงภูมิทัศน์
☐ f3. ผลิตกล้าไม้	☐ f4. ก่อสร้างอาคาร
☐ f5. รักษาความปลอดภัย	☐ f6. วางแผน/กำหนดนโยบาย
☐ f7. จัดฝึกอบรม/จัดกิจกรรม	☐ f8. ธุรกิจการท่องเที่ยว
☐ f9. การวิจัย	☐ f10. พักผ่อน/เดินเล่น/ชมวิวทิวทัศน์
☐ f11. ให้คำปรึกษา	☐ f12. ทัศนศึกษา/ดูงาน
☐ f13. ออกบูธ/ร้านค้า	☐ f14. ทำงาน
☐ f15. อื่น ๆ (ระบุ).....	

ผลประโยชน์/ผลกระทบ

จงให้รายละเอียดที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์/ความต้องการ ของท่านในการมาสวนสาธารณะฯ เพื่อ; (ตอบ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ b 1. ออกกำลังกาย	☐ b 2. พักผ่อนหย่อนใจ/ท่องเที่ยว/นันทนาการ
☐ b 3. ต้องการความร่มรื่น/ความสุนทรีย์	☐ b 4. ต้องการอากาศบริสุทธิ์/ความสดชื่น
☐ b 5. อยากสัมผัสความสวยงามตามธรรมชาติ	☐ b 6. ถ่ายรูป/ถ่ายภาพยนตร์/ถ่ายโฆษณา
☐ b 7. ศึกษา/วิจัย/ทัศนศึกษา	☐ b 8. ขายสินค้าและบริการ
☐ b 9. อ่านหนังสือ	☐ b 10. รักษาโรค
☐ b 11. ทำงานรับจ้าง	☐ b 12. เพื่อให้อาหารสัตว์
☐ b 13. ดูแลความปลอดภัย	☐ b 14. ดูแลทรัพยากรป่าไม้
☐ b 15. ปิกนิก	☐ b 16. ดูนก
☐ b 17. ประชุมสังสรรค์	☐ b 18. เล่นน้ำ
☐ b 19. หลบภัยจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	☐ b 20. การปฏิบัติธรรม/นั่งสมาธิ
☐ b 21. อื่นๆ (ระบุ).....	

2.6 ท่านได้ทำงานในภาระหน้าที่ดังกล่าว หรือได้ใช้ประโยชน์สวนสาธารณะฯ หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของสวนสาธารณะฯ มาเป็นเวลานานเท่าไรแล้ว (หรือท่านได้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะแห่งนี้กี่ปี)

☐ 1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	☐ 2. 6-10 ปี
☐ 3. 11-15 ปี	☐ 4. 16-20 ปี
☐ 5. มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	

2.7 กรณีที่สวนสาธารณะแห่งนี้ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหาย จะมีผลกระทบต่อท่านในระดับใด

☐ 1. ต่ำมาก	☐ 2. ต่ำ
☐ 3. ปานกลาง	☐ 4. สูง
☐ 5. สูงมาก	

2.7.1 เพราะเหตุใด (โปรดแสดงเหตุผล).....

2.8 เพื่อเป็นการรักษาสวนสาธารณะแห่งนี้ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมต่อการใช้ประโยชน์ของประชาชน หรือเพื่อเป็นการฟื้นฟูสภาพสวนสาธารณะฯ ให้ดีขึ้น ท่านมี แผน / กิจกรรม / ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องว่าควรทำอะไร และอย่างไรบ้าง ?

แผน / กิจกรรม / ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ (กรณี มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการปฏิบัติจริง กรุณาขีด ✓ ลงในช่องว่าง)

a.:..... a.มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร b.มีการปฏิบัติจริง

b.:..... a.มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร b.มีการปฏิบัติจริง

c.:..... a.มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร b.มีการปฏิบัติจริง

d.:..... a.มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร b.มีการปฏิบัติจริง

e.:..... a.มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร b.มีการปฏิบัติจริง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้สละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
คำอธิบายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ

ตารางผนวกที่ 1 คำอธิบายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสวนวชิรเบญจทัศ

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	คำอธิบาย
1. เยาวชน (นักเรียน/นักศึกษา)	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา
2. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนวชิรเบญจทัศที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นนอกจากดูแลบ้านและครอบครัว เช่น พ่อบ้าน-แม่บ้าน
3. ค้าขาย	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะและประกอบกิจกรรมการค้าและบริการ เช่น ร้านสะดวกซื้อ ซุ้มขายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านรถเข็น ร้านเช่าจักรยาน ฯลฯ
4. ลูกจ้าง	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่ประกอบกิจกรรมทำงานรับจ้าง เช่น มอเตอร์ไซด์รับจ้าง แท็กซี่มอเตอร์ไซด์รับจ้างทั่วไป
5. ผู้สูงอายุ	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เช่น ผู้เกษียณอายุราชการ
6. ว่างาน	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น พังจบการศึกษา กำลังหางาน ตกลงงาน เป็นต้น
7. ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่สังกัดหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น ข้าราชการ พนักงานของรัฐ ตำรวจ ทหาร แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย ครู/อาจารย์ เป็นต้น
8. รัฐวิสาหกิจ	ได้แก่กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่สังกัดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เช่น พนักงานการรถไฟ พนักงานการไฟฟ้า เป็นต้น
9. บริษัท	ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์สวนสาธารณะที่สังกัดหน่วยงานบริษัทเอกชนต่างๆ เช่น วิศวกร ช่างการ พนักงานบัญชี พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ	นางสาวณัฐพร บวบทอง
เกิดวันที่	4 สิงหาคม 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำแหน่งปัจจุบัน	พนักงานบริหารงานลูกค้า ประชาสัมพันธ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)
ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ	-
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	-